Ч. 246 (15.047). Львів, субота 5. листопада 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką Рік LX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація:
ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Леґіон Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Поклик Митрополита.

Події, що ми їх тепер щодня переживаємо, чим більше вони потрясаючі і болючі, тим більше вимагають від нас, щоб ми в них не тратили духової рівноваги і мудрого супокою. Даватися втягати чи під впливом нервів чи провокації до якихнебудь чинів відплати або й насильства булоб шкодою для нашої Церкви і Народу. Тому всіх, що дорожать цими добрами, прошу: нині більше як колинебудь, збережіть усі необхідну в кожному людському діланню розважність.

У Львові, дня 3. листопада 1938. р.

† АНДРЕЙ Митрополит.

Незалежність Карпатської України запевнена.

НОВІ КОРДОНИ СОЮЗНОЇ ДЕРЖАВИ ЧЕХІВ, СЛОВАКІВ І КАРПАТСЬКИХ УКРАЇНЦІВ МАЮТЬ ҐАРАНТІЇ.

Букарештенські компетентні кола не скривають свого вдоволення, що віденський арбітраж відкинув справу спільного польсько-мадярського кордону, залишаючи таким чином Румунії безпосередній звязок із Чехословаччиною через територію Карпатської України. Згадані кола висловлюють теж вдоволення, що інтриґантська акція ріжних чинників на Карпатській Україні була безуспішна. Тепер рішення арбітражного суду слід вважати за остаточне і нові кордони Чехословаччини за устійнені.

НОВІ КОРДОНИ ҐАРАНТУЮТЬ ЧОТИРИ ВЕЛИКОДЕРЖАВИ, А САМЕ УЧАСНИКИ МІНХЕНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ: НІМЕЧЧИНА, ІТАЛІЯ, ВЕЛИКА БРИТАНІЯ І ФРАНЦІЯ.

VI. 1. Pr. 525/38. Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. — Sąd Okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w składzie: Wiceprezes Sądu Okr. Małcki — Sędziowie S. S. O. Dr. Locker i S. S. O. Frankel w sprawie konfiskaty Nr. 228 czasopisma pt. „DIŁO" z daty Lwów, dnia 14 października 1938 r. do Sygn. VI. 1 Pr. 525/38 na posiedzeniu niejawnym w dniu 21 października 1938 r. po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 13 października 1938 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. „Diło" Nr. 228 z daty Lwów, dnia 14 października 1938 zawierającego: 1) w artykule pt. Konfiskata „Diła" w ustępie od słów „Zajawu" do słów: „u Lwowi" oraz w całości w artykułach zaczynających się w tytule od słów: 2) „Zakarp. Ukraina", 3) „Polsko", 4) „Zawdannia", 5) „Domahajemoś", 6) „Madiarski" 7) „Nimecka" 8) „Madiarski", 9) „Dali biut", 10) „Stanowyszcze" 11) „Z ostannoji", jako też w odnośnych nagłówkach wywieszki tegoż czasopisma znamiona ad ustęp 1) przest. z § 24 ust. pras. z dn. 17/12 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 ad 2) 3) 4) 7) 8) 10) z art. 154 § 1 i 2 kk. ad 5) 9) 11) z art. 170 kk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/12 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie. Ad 1) wym. ustęp podaje skonfiskowane w czasop. „Diło" Nr. 227 z 13. 10. br. ad 2) 3) 4) 7) 8) 10) wym. artykuły propagują ukraińskie nacjonalistyczne hasła separatystyczne, ad 5) 9) 11) w sposób tendencyjny i fałszywy przedstawiają ostatnie wypadki na terenie m. Lwowa, a przez to szerzą nieprawdziwe wiadomości mogące zaniepokoić ogół publiczny, ad 6) wym. artykuł publicznie znieważa obcy naród i państwo R. P. P. zaprzyjaźnione i w taki sposób naraża Państwo Polskie na niebezpieczeństwo zerwania stosunków dyplomatycznych z tym państwem". Według §§ 487, 489 493 p. k. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem §§ 487, 489 493 p. k. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący Małcki w. r., Protokolant Mgr. Bułyk w.r. Za zgodność wz. Kol. kier. sekret.

VI. 1 Pr. 529/38. — Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. — Sąd Okręgowy we Lwowie Wydział VI karny w składzie: Wiceprezes S. O. Małcki Sędziowie S. S. O. Dr. Locker i S. S. O. W. Frankel w sprawie konfiskaty Nr. 229 czasopisma pt. „DIŁO" z daty Lwów, dnia 15 października 1938 r. do Sygn. VI. 1 Pr. 529/38 na posiedzeniu niejawnym w dniu 21 października 1938 r. po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 14 października 1938 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. „Diło" Nr. 229 z daty Lwów dnia 15 października 1938 zawierającego: 1) w artykule zaczynającym się w tytule od słów: „Konfiskata" w całości, 2) w artykule zaczynającym się w tytule od słów: „Zamist" w całości i 3) w artykule zaczynającym się w tytule od słów „Nepolitycznyj" w całości znamiona ad ustęp 1) przest. z § 24 ust. pras. z dnia 17/12 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 r. ad 2) z art. 170 kk i art. 18 prawa o wykr., ad 3) z art. 170 kk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/12 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie. Ad 1) artykuł ten zawiera wiadomości skonfiskowane w czasopiśmie „Diło" Nr. 228 z 14/10 br. ad 2) umieszczenie w piśmie poświęconym wyłącznie zagadnieniom politycznym w miejsce artykułów wzgl. wiadomości politycznych, modlitw sugeruje opinii publicznej fakt rzekomego szykanowania przez władze administracyjne prasy ukr. zmuszonej w tej sytuacji do zaprzestania takiej działalności, jaka jest przywilejem prasy w ogóle i w taki sposób szerzy nieprawdziwe wiadomości mogące zaniepokoić ogół publiczny. Tego rodzaju akcja demonstracyjna jest zarazem publicznym okazaniem niechęci dla Państwa Polskiego, 3) Artykuł ten omawiając ostatnie zajścia we Lwowie fałszywie przedstawia obecną sytuację wewnętrzną polityczną w Polsce, a pośrednio tendencyjnie naświetla politykę Rządu Polskiego i w taki sposób szerzy nieprawdziwe wiadomości mogące zaniepokoić ogół publiczny. Według §§ 487, 489, 493 p. k. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący: Małcki w.r., Protokolant Mgr. Bułyk w.r. Za zgodność wz. Kol. kier. sekret.

Батьки і діти під Прапор „Просвіти"!

Поклик воєводи і його наслідки.

Львів, 4. листопада 1938.

Вчора, у четвер 3. ц. м., львівський воєвода, п. А. Білик, скликав пресову конференцію, на якій звернувся до зібраних польських, українських і жидівських редакторів з покликом, щоб вони у своїх часописах впливали на успокоєння умів, розбурханих останніми міжнародніми подіями. Безпосередньою причиною тієї конференції — як казав п. воєвода — були події в останніх кількох днях у Львові і краю (сухий реєстр тих подій у вчорашньому числі „Діла" підпав у цілости конфіскаті). Воєвода не хотів вдаватись у глибшу аналізу причин істнуючого розбурхання умів та істнуючих ексцесів, згадав тільки про маніфестації українців з приводу закарпатських подій, про контрдемонстрацію польської молоді, про факт побиття кількох польських студентів українцями та — мабуть у відплату — про виступ тієї польської молоді проти українських культурних і господарських станиць, виступ, який має уже масовий характер. Ці львівські події п. воєвода назвав „гідними споживання", вказуючи на їх шкідливість для всіх трьох чинників: польської держави, польської та української національної рациї. Заявив, що тепер іде збільшування сил органів безпеки і що адміністраційна влада рішена діяти превенційно та репресійно проти винуватців, щоб усім громадянам запевнити безпеку і змогу спокійно працювати. Вже тільки мимоходом п. воєвода заявив під адресою польської преси, що він ніяких пактів з українцями не він ані не веде та є противником пактування з громадянами держави, стоючи на становищі, що поки не порозуміється польське громадянство з українським громадянством, так довго ніякі пакти державної верхівки не мають практичного значіння. За урядовими чинниками залишається право й обовязок причинятися до такого порозуміння.

Це короткий зміст поклику п. воєводи. Ніякої дискусії на тій конференції не було. Зате чергового дня, сьогодні вранці, з ініціятиви української преси львівський воєвода прийняв українських редакторів, які висловили свій погляд на сутні причини того, що діється у краю та у Львові, після чого прийняв знову редакторів польських і жидівських.

Погоджуємося з поглядом, що ті події, яких тереном був в останніх днях Львів і подекуди край, не є ані в інтересі польському ані українському. Погоджуємося, що всі громадяни держави повинні мати забезпечені умовини свобідно жити і працювати. Погоджуємося, що з чинниками, які сіють заколот і намагаються відносини змакедонізувати — треба боротися. Але — поза тим, що ми мали нагоду сказати вже на згаданій довірочній конференції — дозволимо собі зазначити, що поклик п. воєводи, якщо він звертався під адресою українців, не був під правильною адресою звернений, чи пак — вривався у відчинені двері. Від довгих літ українська преса поборювала всякий терор — як засаду політичної боротьби, як тактичну систему і як окремі поодинокі випадки. І вели ми цю боротьбу не тільки про людське око, ані

мимоходом, ані зі страху перед владою та з вузько зрозумілого опортунізму. Масові теоретичні статті на цю тему, масові реферати у краю, використання для цієї акції всяких зборів і сходин, врешті авторитет найвищих духовних і світських чинників, які в цій акції боротьби з терором заангажувались, дали ті наслідки, що перемогла була в краю на цілій лінії, в усіх колах і верствах українського громадянства, зокрема серед української ідейної міської і сільської молоді, ідея конструктивної праці. Український націоналізм переймав і перейняв інші форми, корегував і перевірював давні тези і ставав щораз більше справді творчим, позитивним чинником, тим чинником, який духово переороджував маси та робив їх кріпкішими духом, відпорнішими на щоденну дійсність, більш придатну до боротьби за свою долю і свою будучність. І коли й нині тут і там у краю трапляються випадки терору і саботажів, то вони не мають масового характеру та є вислідом радше місцевих відносин, є реакцією на такі місцеві обставини, які родять розпуку і бажання пімсти без огляду на методи і наслідки. Зате дозволимо собі спитати — вже не тільки п. воєводу й адміністраційні чинники — але ті польські чинники громадські, які нібн мають бути вирішні у полагоді польсько-українських взаємин: що зроблено на відтинку польського націоналізму, щоб позбавити його зоольогічних питоменних рис і щоб надхнути його іншим духом?! Хто в цій справі забрав голос на нашому краєвому терені та з яким вислідом?!

Зокрема — де були і де є польські духовні сфери, де польські моральні авторитети, які в цій справі моглиб забрати голос, але завжди — мовчать?! Митрополит Шептицький має в українському громадянстві великанський авторитет. Його „Слово до української молоді" кілька літ тому, мало переломове значіння, його покликові, який в імени Митрополита у своїй 1-листопадовій проповіди передав у церкві св. Юра проповідник, покликові, який дає мо сьогодні на першому місці газети, безумовно повинуються всі українці. Але хто з польських морально відповідальних чинників підніс голос в обороні Митрополита проти тих нікчемних брехонь, що його ширить про нього і про святоюрську гору не тільки анонімова польська вулиця, але й відповідальні польські політики і громадянські діячі?

День-у-день читаємо і слухаємо під українською адресою зі сторінок польської преси, з величезних на мурах розліплених афіш, ба навіть з голосників Польського Радія і комунікатів ПАТ-а болючі образи. Підчас цілої метушні довкола Чехословаччини та Карпатської України не впало з українських уст ні одно слово образи під адресою польської держави і нації. Скільки ми їх почули від поляків?! Адже навіть про о. Волошина львівські ґазети не писали інакше, як тільки про „агента Праги"! Скільки польських газет було сконфіскованих за представлювання справи в той спосіб, що українці це елемент, що його треба нищити, при чому „Слово Народове" писало виразно, що поляки повинні допомогти нищити українців навіть поза кордонами Польщі, навіть у Совітах!! Що діє на відтинку „заспокоювання" польсько-української атмосфери такий авторитет серед польського громадянства і то саме серед його гурра-патріотичної частини, як нинішній президент міста Львова п. Островський, — всіми своїми прилюдними виступами, всією своєю політикою на терені міської ради? Ось читаємо, що цілу низку вулиць у Львові вже перейменували чи мають перейменувати польськими іменами і назвами з польсько-українських боїв 1918 року, ба навіть одна вулиця має називатися іменем... Станислава Грабського! Які настрої серед українського громадянства має викликати така поведінка? Який глузд підтримувати 20 літ у Львові і в краю атмосферу 1918 року і як можна дивуватися, що та атмосфера мусить мати свої обосічні наслідки?!

Поклик п. воєводи передаємо далі і зі свого боку будемо далі робити те, що робили, виходючи з засновків українського національного інтересу: будемо проповідувати засаду розумового підходу у політиці та конструктивної праці в усіх ділянках національного життя. Будемо взивати до спокою, потрібного саме з уваги на розвиток міжнародних подій, які щораз більше українську проблему актуалізують. Але спокій у краю і у Львові не залежить від українських, тільки від польських чинників. І тому відповідальність за хід подій паде на сторону польську. І тому і практичний ефект поклику львівського п. воєводи — залежить від того, як його зрозуміє і як до нього застосується польська сторона. Та у низах і та на верхах. Та, яка безпосередньо репрезентує „вулицю" і та, яка має обовязок впливати та духово формувати ту „вулицю". І коли ми є під цим оглядом великими песимістами, то змінити цей наш песимізм змоглаб тільки польська сторона. І то не своїми словами, але ділами.

ік.

Франція на нових шляхах.

Париж, 30. X. 1938.

Премієр Даладіє прокляв із париської трибуни комунізм у Франції. Кілька годин пізніше горіла ціла дільниця найбільшого портового французького міста. Закордоном, ба навіть перша спонтанна публична думка у Франції підозрівала якийсь жахливий політичний замах. Нині ясно вже, що був це тільки збіг обставин, одначе трагічна пожежа у Марсеї витиснула небувалу символічну печать на радикальному французькому конгресі.

Французьке міщанство заступлене великою радикальною партією проголосило комунізм ворогом Франції ч. 1.

Даладіє пережив на цьому конгресі безсумніву свій найбільший політичний тріюмф.

Від завтрішнього дня падатимуть із ритмічною правильністю виготовлені декрети уряду, що мають привести до політичного, господарського та фінансового відродження Франції.

Французький уряд під проводом п. Даладіє зі закордонною політикою Даладіє-Бонне остаточно зірвав з версайською системою.

Ми не хочемо бавитися в пророків, але думаємо, що ця нова Франція матиме небавком, якщо вона переможе у внутрішній політичній боротьбі, дуже лиху польську, російську та жидівську пресу.

Бо що хоче оця нова Франція, яку заступає п. Даладіє? Спробуємо на основі точних звітів з радикального конгресу відповісти на це питання.

1) Обмежити союзницькі договори виключно до проблем, що звязані з життєвими інтересами Франції. Всі інші договори Франція виповість. Франція не може йти проти принципу самоозначення народів, який вирисує нову карту Европи.

2) Основою французької політики залишається вісь Льондон-Париж; французька кольоніяльна імперія та Велика Британія мають спільні інтереси в усіх частинах світу, що вимагають постійного контакту та постійної співпраці на суходолі, морі та у повітрі.

3) Франція намагатиметься дійти до тривкої згоди з Німеччиною. Кілька днів тому появилася на париському книжковому ринку у французькій мові книжка д-ра Грімма п. з. „Гітлер і Франція" з передмовою міністра закордонних справ Німеччини фон Рібентропа. Ми обговоримо цю книжку в окремій статті, тут тільки вказуємо, що видання такого твору зараз по Мінхені має виразну політичну ціль.

4) Середземне Море, куди провадять морські шляхи із европейської до заморської Франції вимагає дуже пильної її уваги. В тій цілі найбільший французький сучасний диплюмат Франсуа Понсе, дотеперішній амбасадор у Берліні, переходить до Риму. „Основний інтерес Франції — сказав Даладіє на конгресі — є в забезпеці наших кордонів. Але ця французька забезпека не відноситься тільки до наших континентальних кордонів. Навпаки інтегральність наших европейських кордонів є обумовлена комунікаційною свободою Франції і її імперією".

5) Ціла низка внутрішніх адміністраційних, фінансових та господарських реформ має забезпечити Франції її життєвий розмах. Збільшення виробництва є першим завданням уряду. Очевидна річ, що вирине теж домагання нових зброєнь, які Велика Британія та Франція ведуть згідно зі спільно виробленим пляном.

„Я вибрав цей шлях і я беру на себе відповідальність за всі риски, — якщо я матиму успіх, то Франція стане великою та сильною. Отже вперед!" — закінчив, при бурхливій овації конгресу свою промову премієр Даладіє, промову, яку передавали всі стації французького радія.

Президент міністрів зажадає від парляменту одобрення своїх декретів, а в разі конфлікту, уряд звернеться до сенату у справі розвязання палати послів, бо на основі французької конституції сенат мусить дати на це свою згоду. Нема найменшого сумніву, що радикальний сенат таку згоду дасть. Передтим прийшлаб ще і виборча реформа. Отже найближчі тижні будуть справді рішальні для французького життя.

Очевидна річ, що комуністи вже кричать, що фашист Даладіє готовить у Франції свою диктатуру. У практиці, Даладіє є тим державним мужем, який рятує Францію від диктаторського режиму, бо тільки тверда виконна влада у Франції може врятувати демократичний режім. Французький демократичний режім не може допустити — і якщо хоче істнувати — щоб в імя французької свободи революційна комуністична партія, що стоїть під проводом чужини підмінована край та дезорганізувала національне виробництво. У своїй промові Даладіє пригадав, що в Німеччині, в Італії та в СССР є заборонена демократична пропаганда. Він не критикував цієї заборони, бо кожна держава є суверенна і має право видавати у себе такий заказ. „Зате Франція була в останніх роках надто терпелива" — сказав французький премієр.

Цей терпець урвався, національна Франція піднесла голову, та домагається залізної мітли, що зробилаб порядок. Даладіє має тепер нагоду відіграти історичну ролю в житті Франції. Увесь край глядить на нього.

Ю. С.

„Мацєж Школьна" на Поліссі.

„Мацєж Школьна" вірна своїм ендецьким асиміляційним цілям серед українського народу на Поліссі, залишає без опіки своїх-же польських дітей десь у центральних воєвідствах чи на Поморі і великі сили кидає на наші землі.

Отак „М. Ш." веде на Поліссі 110 вселюдних шкіл, у яких учиться понад 6.000 дітей. У цих школах організує вона вечірні курси для молоді, передпоборових і старших, курси крою шиття і трикотажу. Крім цього „Мацєж Школьна" утримує 263 бібліотеки, що мають 28.000 книжок і 6.000 читачів.

Школи й бібліотеки серед українського населення — це фіртки до української душі села. Через них ведеться серед старшого населення та юнацтва, широка відчитова акція, що має добре знані цілі. Ця відчитова акція коштує річно коло 17.000 зол.

Зокрема „Мацєж Школьна" веде в Берестї, де українці не дістали концесії на українську гімназію і де доведено до ліквідації одиноку українську приватну вселюдну школу, аж дві загально-освітні гімназії, лицей і к[illegible] гімназію; в Пінську — ремісничу столярську школу, фахову жіночу і дві бурси; в Лунинці — фахову жіночу школу й бурсу для дівчат. Річний буджет усіх цих шкіл 550.000 зол.

Цим не думає обмежитися „Мацєж Школьна. На Поліссі істнує ще к. 100 безшкільних районів і вона має намір обсадити їх своїми школами...

„Мацєжі Школьній" у значній мірі помагає військо, зокрема КОП, які, урухомлюючи школи, віддають їх до диспозиції „М. Ш."

В.

ЗРАДА БРОДІЯ.

Для історичної правди, яка може бути частинним усправедливленням німецько-італійського вирішення у справі мадярських кордонів, треба сказати, що ясне становище українського закарпатського уряду о. Волошина ускладнив зрадницький акт б. премієра Карпатської України Бродія. В часі свого побуту в Будапешті, саме напередодні конференції в Римі, Бродій, як кажуть, зложив якусь письменну заяву, яка дала мадярській дипльоматії та її протекторам у Римі сильний арґумент у руки. Його порядно за це оплатили, бо при ревізії у нього знайшли величезні суми грошей. Прага довідалася про це, як кажуть, в таємниці, через одно заприязнене славянське посольство. Бродія, що після повороту до Ужгороду вспів ще переперти відомі ухвали „Русскої Народної Ради“, арештували та замкнули у Празі, але шкоду, яку він заподіяв, годі було вже надробити.

Гру попередніх чеських урядів з мадяронами, які прикривались „русскою твердістю“, заплатило українське Закарпаття утратою Ужгороду, Мукачева, одної шестої частини території, яких 100.000 українського населення та майже цілої залізно-дорожної сітки. Трохи за пізно чехи зорієнтувалися, хто спосібний щиро боронити рідну землю і трохи не в останньому моменті передали владу на Карпатській Україні в руки о. д-ра Августина Волошина.

—o—

ДЕЩО З ВОЛИНІ.

Здерті відозви. Як відомо, ОЗН іде до виборів із ВУО, при чому українським кандидатом на посла в окрузі Луцьк-Горохів є С. Скрипник. А проте, коли перед кількома днями на стінах і парканах Луцька появилися над ранком українські відозви із закликом голосувати на С. Скрипника, до восьмої години ранку всі відозви були здерті. Кажуть, що це зробили „народовці“. Але чи це так?

Недозволений відчит. Луцьке повітове староство не дало відомому в Луцьку ендецькому діячеві і м-рові М. Старчевському дозволу на відчит п. наг. „Питання політичного права“, який мав відбутися 30. X. Як кажуть, відчит мав бути спрямований проти виборів. Цікаво, що дієцезіяльний орган „Жиціе Католіцке“ (ч. 44), який ніколи не відважувався виступати проти адміністрації за часів воєводи Г. Юзефського, хоч між палатами римо-кат. епископа й воєводи відносини були дуже холодні, та який гішився з адміністраційної зміни, раптом тепер у часі виборів, пішов так далеко, що навіть помістив у згаданому числі повний текст старостинської заборони відчиту. В цьому вбачають, що на Волині починають віяти нові вітри.

Византійзм на сцені. „Жиціе Катол.“ як ілюстрацію до передової статті „Круль і право крулевске“ (ч. 44) вмістило образ „Христос Цар“ византійського характеру (Христос на престолі) і з написом кирилицею ІС. ХС. В редакційному підписі під ілюстрацією читаємо: „Згідно з образом славної сучасної малярської школи в Maria Laach. У православних часописах часто бачимо репродукції образів неправославного малярства, і це у нас уважають звичайним явищем. Але щоб на Волині в „ревіндикаційній“ добі образ Христа містили византійського характеру та ще з написом нашими буквами, це щось значить! Якщо він має сказати, що „все одно“, то це дуже на часі і це можнаб лише вітати. Значилоб це: досить ревіндикації — Христос один! А може це лише новий засіб притягати православних українців?

Українці скрізь перші. Українське громадянство давно вже знає з [illegible], що де не відбуваються якісь змагання, конкурси — українці Волині раз-у-раз перші, осягають рекорди і беруть нагороди. Ось нові рекорди українців: Окружна летунська моделярня ЛОПП у Кремянці зорганізувала конкурс моделів літаків-шугунів. Атмосферичні умовини були дуже погані: дув сильний вітер і перешкоджав змагові. В ґрупі „бельківців“ типу К. В. стартувало девять моделів. Перше місце здобув українець Данило Кравчук (56 секунд). У ґрупі аматорів моделів іншого типу з 10 учасників знову перше місце заняв українець Володимир Гук. (1 хв. 9 сек.).

Часописи „не доходять“. Пропадання українських часописів стало на Волині „єгипетською язвою“. Особливо зміцнилося це сумне явище з часу подій на Карпатській Україні. Навіть у повітових містах щоденні львівські ґазети дістають адресати не щодня. А по селах не бачать їх тижнями. Якіж висліди такого пропадання часописів? Зовсім не такі, яких може дехто сподіваться. Замість мати цензуровані ґазетні вістки, села живуть нікими нецензурованими устними вістками, такими фантастичними, що вони можуть підогріти навіть найбільше флегматичного українця. Фантазія цих устних „вістунів“ не має меж: вони одним махом змінюють кордони, роблять величезні пересунення народів, творять нові самостійні одиниці і т. д. Оце наслідки роботи незнаних сільських цензорів і конфіскаторів українських часописів. Чи не ліпше булоб, якби українське населення, маючи цензуровані часописи, мало правильні відомости і не годувалося сплітками й [illegible]ками?!

С. С.

З польської преси.

Польща не може толерувати...

В польській пресі знаходимо відгомін рішення арбітрів у Відні. Оенерівське „АБЦ“ (ч. 3-0 з 4-го листопада ц. р.) вмістила статтю підписану Й. К. п. н. „Давні помилки“, в якій читаємо:

„Рішення італійсько-німецького арбітражного суду у Відні устійнило нові мадярсько-чехословацькі кордони. Як видно з коментарів, цю границю устійнили на етноґрафічних засадах

„Не будемо дискутувати, чи цю засаду точно виконали на практиці. Бо куди більш суттєве є те, що навіть найсправедливіша реалізація етноґрафічної засади довела до політичного, господарського і стратеґічного нонсенсу. Бо як інакше можна назвати створення довгого пояса, широкого на 50 км. без міст і залізниці.

„Отже по думці бездушно застосованого гасла самовизначення створено новий

ВАСИЛЬ ВИШИВАНИЙ. 4

У.С.С.-ці з весни 1918 р. до перевороту в Австрії.

(Докінчення).

Багато Стрільців я на власну руку відкомандував по ріжних ґуберніях України, щоб вони орґанізували школи, тощо. Четар Микола Саєвич і сотник Д. Вітовський були в тій цілі на Поділлю і на Херсонщині і вони дійсно мали багато успіху. Якийсь час був спокій, не було інтриґ — одначе недовго. Через ріжних шпигунів команда армії в Одесі довідалась про тих стрільців-орґанізаторів і з тої причини прикликала мене до себе, щоб я дав пояснення, чому я їх післав, хто це доручив мені і т. ін. Четаря Саєвича і його стрільців відіслали з гострим наказом назад до мене, не дозволяючи мені їх знову висилати. Ту цілу справу підняв підполковник Г[illegible]пель з австр. ґенерального штабу, який був шефом штабу ґенерала Пельца в Одесі. Він сам — вшехполяк служить тепер у польській армії і був свого часу на галицько-українськім фронті під Львовом у польськім штабі, з має жінку московку. Шось іншого від того типа не було можна і сподіватись. В тім часі трапилась мені ще ось яка пригода. Я сиджу у своїй канцелярії а тут приходить до мене якийсь панич та питається чи я комендант цієї округи і чи тут стоїть моє військо. Я відповів що так. Однак дуже здивувало мене, що той чоловік так гордо дивиться і навіть не представляється, але по мові пізнав я москаля. Тоді я спитав його, чим можу йому помогти, а він на це виймає папір і передає мені мовчки. Я читаю та бачу спис імен, мабуть селян і питаюсь його „А то що?“ А він гордо на це: „Це спис селян мого села, які грабували і яких треба повісити!“ Мов грім на мене вдарив; я мовчав спочатку не знаючи в чому річ. Але нагло думка в мене виринула, що це дивізія (7.) післала того панка до мене, щоб я казав моїм воякам цих селян повісити! Тоді я встав, подер цей папір, кинув йому в лице та крикнув до нього, щоб він зараз щез, бо інакше я його застрілю. Він зблід і пішов — мовчки. Але зараз він поїхав у дивізію (команду) та пожалувався на мене. На другий день кличуть мене туди, збирають згори і я довідуюсь, що це ніхто інший не був, як князь Уруссов. Можна уявити собі кілько подібних випадків було на території України і кілько невинних селян через це погинуло. Одне я можу гордо сказати, що Стрільці нікого не повісили, нічого не спалили, що всюди, де вони були, тільки добро робили і що їх всюди, де лиш вони були, любили.

Давно вже гетьманові, німцям і ще декому була присутність УСС-ів на Наддніпрянщині дуже неприємна. Отже гетьман старався через німців і через австрійців (ґрафа Форґача в Києві), щоб відкликати частини УСС-ів з території Наддніпрянщини. Знову мене завізвали до Відня, потім до головної німецької кватири у Спаа (у Бельгії). Там питались мене, чому я виступаю нібито проти влади. Я сказав їм, що не виступаю проти влади як такої, тільки проти тих людей, які ворожо ставляться до населення та до України, без огляду на те, чи це люди від влади, чи приватні особи, чи це німці чи австрійці, бо під тим оглядом я не знаю ріжниці. Та щира, отверта відповідь мабуть їм не смакувала. Я вернувся на Наддніпрянщину та довго ми вже там не залишились. Нагло прийшов наказ, що всі мої частини мають виїхати на Буковину. З болючим серцем у перших днях жовтня 1918 р. ми вирушили з Єлисаветграду на Басарабію. Одначе ми не тратили надії, що колись ще вернемося. І я і стрільці були дуже пригноблені — одначе мовчали і слухали. В Києві на дворі гетьмана дуже зраділи, як прийшла вістка про виїзд УСС-ів. Населення дуже гарно прощало нас і ми виїхали з найкращими враженнями.

По дорозі ми вже чули про розвал Болгарії і також вже знали, що скоро і у нас, в Галичині буде воля.

На Буковині ми мали граничний відтинок проти румунів. Щодень у ґазетах було щось нового! То тут, то там показувались перші ознаки близької революції, близького розвалу. Я післав сотника Вітовського до Львова, щоб він зорієнтувався там і щоб нам дав знати, коли в даній разі пора виїхати з УСС-ами.

Кіш УСС-ів стояв біля Вижниці і я дав наказ шукати добровольців поміж гуцулами для збільшення нашого стану, але це все очевидно тільки нелеґальним способом, бо інакше не було можливо.

19. жовтня 1918 р. уконституовалася у Львові Українська Національна Рада, і ми вже знали через сотн. Вітовського, що скоро УСС-і будуть тамки потрібні. Я занедужав тяжко і лежав у шпиталі в Чернівцях, одначе знав новини. Коротко перед переворотом я дістав наказ ге-

дивоглядь. Майже перед 20-ти роками у версальськім договорі створено теж нонсенс, теж по думці того самого гасла самовизначення народів. Тільки що тоді той дивогляд створили звеличники лібералізму, сьогодні його творять звеличники націоналізму, які повинні краще засовувати собі справу з реальних політичних умовин.

„Нонсенси не можуть бути тривкі. Віденське поладнання границь Мадярщини й Чехословаччини стає вогнищем нових неспокоїв, дальших конфліктів. Почасти засовують собі з цього справу й ті, що той нонсенс створили, не даючи границям, що їх самі визначили, власної гарантії, як це спершу передбачувано.

„Кусник Карпатської України (в оригіналі: Прикарпатської Руси), що залишився при чехословацькій державі, чи теж у майбутньому в державі чехо-словако-українській за малий, щоб міг запевнити мешканцям умовини правильного життя, але й доволі великий, щоб міг стати вогнищем неспокою та інтриг. І тут знову зроблено помилку давніх творців сенжерменського договору. Як перед роками, так теж і тепер творять із Прикарпатської Руси вогнище української пропаганди.

„Не подаючи мериторичної оцінки українізму, слід ствердити одну безсумнівну річ. У нинішній добі, український рух вживають усі чинники, що хочуть міжнародного вибуху, як динаміту. Залишаючи Карпатську Україну при Чехо-Словаччині, залишають фабрику динаміту в самім серці Европи.

„Чинником, що на нього спадає за це відповідальність є Німеччина. Отже слід лиш дивуватися, що німецька політика, яка так точно засовувала собі справу з неприродности давньої Чехословаччини, створює нову, ще більш неприродну. Німецька політика повинна зрозуміти, що коли Німеччина хоче справді миру в Европі, що лежить на схід від неї, то не повинна творити нового вогнища, яке може легко вибухнути.

„Витвореної віденським арбітражем ситуації Польща не може толерувати. Польща хоче миру й не може допустити до цього, щоб на її границі творено нове вогнище війни.

„Польща зуміє зайняти власне становище супроти нових подій.

„Час" затурбувався долею закарпатських українців.

Ствердивши, що віденські арбітри тільки наполовину поладнали справу, бо хоч признали етнографічно мадярську територію Мадярщині, то не вирішили остаточно долі Карпатської України, п. (й. м.) у статті п. н. „Віденський арбітраж" у варшавському **„Часі"** (ч. 303 з 4-го листопада ц. р.) пише:

„Безсумніву після того, як мадяри заберуть простори, що їх їм признав віденський арбітраж, польська й мадярська дипльоматія почнуть енергійну акцію у справі Руси. Маймо надію, що цю акцію вестимуть з цілою енергією й рішучістю. Міркуючи з голосів, які доходять до нас з Будапешту й особливо з голосного інтерву гр. Бетлена, треба здогадуватися, що також мадярський уряд спроможеться тепер на енергійнішу тактику від дотеперішньої. В Будапешті панують тепер зрозумілі радощі, але ті радощі ні трохи не значать, що боротьба закінчена. Так, як для нас чеська проблема не перестала істнувати після злуки Заольза, не перестає вона істнувати для Мадярщини після злуки етнографічних мадярських просторів.

„Витичуючи нові кордони арбітри пристосовували докладно етнографічну засаду. Правильно. Але з цього випливають дальші консеквенції. Якщо признається етнографічну засаду, не можна не признавати права самовизначення народів. Тому коли є якісь сумніви щодо побажань людности Підкарпатської Руси, то нехай там переведуть плебісцит. Нехай та людність має змогу висказатися, чи справді хоче далі клепати біду в чеській республиці, нехай дасть відповідь на питання, чи справді теперішній карпаторуський премієр о. Волошин краще репрезентує інтереси своєї батьківщини від б. премієра Бродія, який за те, що домагався плебісциту втратив уряд і волю.

Щось п. (й. м.) дуже затурбувався долею закарпатських українців. Хоче конче відповіди від них. Може бути спокійний: закарпатські українці вже дали відповідь на те, чого вони хочуть і де хочуть жити. Як п. (й. м.) тієї відповіди не чув — то трудно.

—o—

„Походження людности польських Карпат".

Під таким наголовком „Ґазета Польска" (ч. 303 з 4-го листопада ц. р.) виписує такі речі:

„Останні наукові досліди виказали, що етнічне зріжничкування верховинців польських Карпат дуже замітне... Верховинські племена, що заселюють польські Карпати, виводяться від волоських пастухів. Як стверджує проф. д-р З. Штібер у праці про говір лемків — волоську осадничу фазу в Низькому Бескиді попередило польське осадництво. Мовні прикмети бойків, що заселюють доріччя Сяну, Стрия й Опору, свідчать, що це племя прибуло на польські землі з Наддністрянщини. Натомість гуцульський говір, розвинений частинно на румунському підложжі, зраджує сліди проникання польщини...

„Згідно з проф. Яновом гуцули виводяться з первісної румунської людности, змішаної з лехіцькими племенами, які під напором східно-славянських племен схоронилися у Карпатах. Очевидно, тут треба ще взяти на увагу „вливи" руської людности...

„Крім дослідів над говорами Гуцульщини також антропольогічні досліди підтверджують приявність на тих землях расових елементів, прикметних етнографічній Польщі...

„Досліди... виказали виразно шлях людности з расовим характером типовим для Польщі, що вдиралася долиною Бистриці центр Гуцульщини... Цей шлях підтверджує гіпотези проф. Янова про первісну польську хвилю на Червенській Землі..."

Не додаємо нічого до тих „суто вчених" заміток. „Газета Польска" покликується на ріжні авторитети, то хто знає, чи не прийдеться повірити, що гуцули — це „щеп польскі". Зрештою, хто був на Гуцульщині або стрічався з гуцулами, мав змогу перевірити, що вчені, на яких покликується „Ґазета Польска", кажуть правду.

неральної команди 4. (австр.), щоб вирушити на Чортків і Збруч. Ясно, що і це було зроблене людьми нам неприхильними. Одначе рівночасно я дістав від сотника Вітовського тайне повідомлення про стан у Львові та прохання не сповняти наказу щодо Чорткова. Я кинув наказ про Чортків до коша та ждав. Буковинські румуни впливали знову на намісника Буковини графа Еццорфа, щоб УСС-ів якнайскоріше віддалити з території Буковини. Поміж УСС-ями самими були ріжні погляди; одні хотіли занити Чернівці і боронити Буковину перед румунами, а в тимчасом діставав депешу за депешою зі Львова, щоб УСС відправити туди. Тоді я пішов до коменданта міста генерала Тільцера, і сказав йому, що потребую вагонів для відправи УСС-ів до Львова. Він відмовився, а на це я йому сказав, що як не дасть, то ми силою заберемо. Так і сталось. До нас прилучились всі українці з 41. полку піхоти, що там стояв. Ми забрали всі магазини, скоростріли, тощо. Я лежав хорий у шпиталі, одначе як перший ешелон УСС-ів під Букшованим мав їхати, встав і поїхав на станцію попрощатись з ними. З болючим серцем я вернувся до шпиталю. Найтяжче було переконати тоді самих УСС-ів, бо вони думали, що у Львові все гаразд і що треба конче боронити Буковини, а я знову від Вітовського знав, що УСС-і там дуже потрібні.

Цим я кінчу свої короткі спомини. Тепер УСС-і розкинені на великих просторах. Одні криються в Галичині, другі в Росії, інші по польських вязницях. Та певне те, що ми всі тримаємося разом і що ніяка сила нас не розєднає. У нас є один спільний дух і в нас одна ідея.

—o—

Що писало „Діло" 50 років тому.

Вівторок, 6 листопада 1888

ГРОМАДСЬКА РАДА В КОЛОМИЇ Й УКРАЇНСЬКА МОВА.

„Громадська рада міста Коломиї, збілшившись дня 30. н. ст. жовтня в повному числі на засідання, вирішила одноголосно здійснити бодай одну частину тих прав руського народу, які запоручує ... потреба національного розвитку, безсглядна справедливість і конституційний лад держави. Без довгого мудрування, без пустих слів про „братерство" і без „пакта конвента", звичайних при таких нагодах, — постановила репрезентація покутської столиці, щоб на будуче сама громадська рада і громадська зверхність у всяких своїх відозвах до громадян і в написах на громадських урядах уживала обох краєвих мов, отже й руської мови. Таким чином признано руській мові бодай частинну рівноправність, бо треба признати, що руській мові належалась повна рівноправність".

АЛЬЗАЦІЯ Й ЛЬОТАРИНГІЯ.

„Німецька влада в Альзації й Льотарингії намагається щораз більше випирати французьку мову з урядів і судів. Так повідомляють німецькі часописи, що справу мови в окружних радах полагоджено в Льотарингії в той спосіб, що де досі майже виключно вживали французької мови, устанoвлено, що урядовою мовою має бути німецька мова, а по французьки можна буде промовляти тільки тим членам окружних рад, що в їх каптемі французька мова є урядовою мовою в судах".

КІЛЬКО КОШТУЄ ПАРИСЬКА ОПЕРА?

На підставі найновішого буджетового звідомлення коштує вона 2.329.000 фр. річно, а дохід сягає 1,941.000 фр. Співаки беруть: Ляссаль баритон за 3 місяців 58.000 франків, Решке тенор 48.000, Решке бас 40.000, Манзі танечниця 40.000 франків".

1-листопадові свята.

ТЕРНОПІЛЬ.

Традиційні листопадові роковини відсвяткував Тернопіль у днях 31. жовтня і 1. листопада.

Першого дня відправлено вечором у парохіяльній церкві при великому здвизі народу панахиду за погибших у часі визвольних змагань вояків У. Г. А. До панахиди стануло 6 місцевих священиків під проводом о. ради. . Сембая. Відповідну проповідь виголосив місцевий сотрудник о. М. Кашуба. Співав мужеський хор під управою п. В. Менцінського.

Після панахиди відбулася в саді „Міщанського Братства" святочна академія. Учасників було коло 700, так, що велика саля Братства була битком набита. Реферат про ґенезу і значіння листопадового перевороту виголосив проф. П. Лякін. У рефераті підчеркнено головно два моменти: культ традиції як суспільно-виховного чинника взагалі та історичної традиції української державности зокрема. Відтак проф. Із. Брикович відчитав свої спомини про переняття влади в Тернополі в листопаді 1918 р. і про зорґанізування української адміністраційної влади в місті. Академію закінчено відспіванням національного гимну.

На другий день, 1. листопада, відправлено ранком у парохіяльній церкві торжественну Службу Божу в намірені українського народу, знову при масовій участи місцевого громадянства.

Вся програма свята перейшла незвичайно поважно і святочно та залишила у присутніх глибоке враження

СТРИЙ.

Членки „Дружини кн. Ольги" в Стрию вшанували день 1-го листопада святочними сходинами, на яких відчитано реферат і спомини з пропамятних днів. При цій нагоді учасниці зложили 7 зол. на УКТОДІ, які вислано до львівської централі. — Учасниці.

—o—

Віденське вирішення остаточне й безапеляційне,

— ЗАЯВИВ МІН. РІБЕНТРОП.

У своїй витальній промові при відкритті конференції арбітрів у Відні німецький міністр Рібентроп заявив м. ін. дослівно:

„НАШЕ ЗАВДАННЯ: НАЙТИ ОСТАТОЧНИЙ КОРДОН МІЖ МАДЯРЩИНОЮ ТА ЧЕХОСЛОВАЧЧИНОЮ І ВИРІШИТИ ПРОБЛЄМИ, ЩО СТОЯТЬ З ЦИМ У ЗВЯЗКУ. РОЗЄМНЕ РІШЕННЯ БУДЕ БЕЗАПЕЛЯЦІЙНЕ Й ОСТАТОЧНЕ ТА ПРИЗНАНЕ МАДЯРЩИНОЮ І ЧЕХОСЛОВАЧЧИНОЮ ЯК ОСТАТОЧНА РОЗВЯЗКА.

„Фелькішер Беобахтер" з 3. ц. м. подає вістку, що про справу державної приналежности Мукачева були суперечки, рішені нарешті арбітрами з відомим вислідом.

Нова столиця Карпатської України – Хуст

СТАНЕ ВЕЛИКИМ ЕВРОПЕЙСЬКИМ МІСТОМ.

Як відомо, премієр о. А. Волошин, по закінченні арбітражної конференції лишився ще у Відні. Він обговорив з німецькими господарськими й урядовими колами важні актуальні господарські справи Карпатської України і увійшов у звязки з німецькими фахівцями та приступив до переговорів про розбудову Хусту. Згідно з пляном, що його опрацьовують, Хуст до двох років мають розбудувати на зразок великого, европейського міста. Він має стати осередком державного життя та столицею Карпатської України.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ ВИМІНЯЮТЬ НА МАДЯРСЬКІ.

Домагання деяких мадярських громад, які залишились у Карпатській Україні, щоб їх прилучити до Мадярщини, не будуть мати впливу на кордон, бо він устійнений дефінітивно. Можлива хіба виміна тих громад за українські, що їх признано Мадярщині.

МІНІСТР Д-Р Е. БАЧИНСЬКИЙ ПОВІДОМИВ ТЕЛЕФОНІЧНО З ПРАГИ МІНСТРА Ю. РЕВАЯ, (ЩО ПЕРЕБУВАЄ В УЖГОРОДІ), ЩО ВСІ 4 СИГНАТАРІ МІНХЕНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ АНГЛІЯ, ФРАНЦІЯ, НІМЕЧЧИНА Й ІТАЛІЯ ЗАГАРАНТУВАЛИ КОРДОНИ СОЮЗНОЇ ДЕРЖАВИ ЧЕХІВ, СЛОВАКІВ І КАРПАТСЬКИХ УКРАЇНЦІВ. ЗНАЧИТЬ — ЦІ КОРДОНИ ОСТАТОЧНІ, ТОМУ ВСЯКІ ПОГОЛОСКИ ПРО ПЛЕБІСЦИТ У КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ БЕЗОСНОВНІ.

ПРЕМІЄР КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ ВІДБУВ НАРАДУ З МАРШАЛОМ ҐЕРІНҐОМ.

Премієр о. Волошин відбув у Відні нараду з пруським премієром марш. Ґерінґом, що, як відомо, має всі повновласти у господарських справах Німеччини.

З Відня о. Волошин виїхав до Берліна.

У КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ СВЯТКУЮТЬ ЛИШ УКРАЇНСЬКІ СВЯТА.

Небавом появиться декрет уряду Карпатської України, на основі якого греко-католицькі та православні свята стануть державними.

Німеччина сфінансує розбудову залізниць та доріг у Карпатській Україні.

„Берлінер Таґеблят" розглядає у телеграмі з Праги питання шляхів Карпатської України. Новий кордон забрав тому краєві залізничу маґістралю та поперервав дороги. Тому необхідно урегулювати справу шляхів Карпатської України, щоб у майбутньому вона не ґравітувала до Мадярщини. Істнування карпатоукраїнської держави настільки важне для Німеччини, що вона рішила дати матеріяльні засоби, необхідні для розбудови залізниць і автострад, які получать Німеччину з Румунією.

Карпатська Україна важна для Німеччини у першу чергу з огляду на кордон з Румунією. Ця остання, найбільша з балканських держав, дуже важна для німецької мирної експанзії — подібно як Югославія.

На випадок війни значіння Карпатської України зросло би поважно.

ЛІСОВО-ГОДІВЕЛЬНА ГОСПОДАРКА КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Новорозбудована мережа шляхів Карпатської України буде служити до експльоатації лісів та до експорту тваринних продуктів. Як інформують німецькі міродатні кола, вони взяли під увагу всі ці проблеми, признаючи Мадярщині Ужгород.

100,000.000 КОРОН НА РОЗБУДОВУ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Як подають з Праги, тамошній уряд увійшов у порозуміння з німецькими фінансовими колами, які виасиґнували 100,000.000 корон на розбудову промислу й інших господарських ділянок Карпатської України.

Ідея польсько-мадярського кордону остаточно відкинена

СТВЕРДЖУЄ ФРАНЦУСЬКА Й НІМЕЦЬКА ПРЕСА.

Півурядовий „Таймс" стверджує в передовій статті, що ідею спільного кордону між Мадярщиною та Польщею остаточно відкинено. Італія зрезиґнувала з цієї концепції, зате вповні заспокоєно територіяльні домагання Мадярщини, здобуваючи вдячність цієї останньої.

У французькому міністерстві закордонних справ стверджують, що кордон Чехо-Словаччини вже дефінітивно устійнений.

„Берлінер Таґеблят", „Анґріф" та ;;Льокаль Анцайґер" виразно підкреслюють що пляни польсько-мадярського кордону тепер зовсім нездійснимі, інші берлінські щоденники також натякають на це.

Остаточний поділ ресортів між міністрів Карпатської України

Рада міністрів Карпатської України поділила між собою окремі ресорти ось як:

ПРЕМІЄР О. А. ВОЛОШИН: скарб, фінанси, торговля і промисл та земельні справи.

МІНІСТР Д-Р Е. БАЧИНСЬКИЙ: внутрішні справи.

МІНІСТР Ю. РЕВАЙ: шляхи, пошта й суспільна опіка.

Міністр Ю. Ревай заступатиме завжди премієра за час його відсутности.

МІНІСТР Д-Р І. ПІЩАК — державний секретар.

МІНІСТР Д-Р С. ФЕНЦИК — делеґат для переговорів Карпатської України зі Словаччиною у справі теренів, замешкалих українцями.

—o—

Міністер Хвальковський буде кандидувати на президента держави?

Як говорять у Празі, поважним кандидатом на президента Чехословаччини є мін. Хвальковський, що є визначним діячем аґрарної партії. Він має довіря в Римі та в Берліні.

Подяка.

Щиру подяку складаю Вп. операторові д-рові Малясові за переведення незвичайно тяжкої операції в моєї дружини та виратування її з обіймів смерти як і за дбайливу і сердечну опіку в часі її побуту в „Народній Лічниці".

Зокрема дякую Вп. д-рові Коржинському, що перший щиро заопікувався хорою дружиною і ввесь час недуги не щадив труду і помочі.

Дякую теж Вп. д-рам директорові Бурачинському, примареві проф. Панчишинові, проф. Гіляровичові і д-рові Лучинському за консиліє і щирий догляд у часі недуги, Вп. д-рам Носковській, Поповичеві і Сайкевичеві за асистенцію при операції Вп. д-рові Кордюкові за переведення апаліа а Вп. товаришам лікарям за вияви стільки зичливости в тяжких хвилинах недуги.

Також щире спасибі сестрам піклувальницям, а передовсім сестрі Морі за материнський догляд.

Д-р Іван Матіяшек
Мельниця Подільська.

ПРОМОВА ПРЕМІЄРА КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Нині, у пятницю в год. 22.10 виголосить перед мікрофоном промову премієр о. А. Волошин. Будуть її передавати словацькі радіовисильні: Братислава, Банська Бистриця і може Кошиці.

ПРОТИЖИДІВСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ В УССР.

Румунська преса подає вістку з Києва, що у Дніпропетровську вибухли протижидівські заворушення, підчас яких буцімто вбито 85-ох жидів та ранено понад 250-ох. Причиною був факт, що кількох жидівських різників споводило мясо зі скажених звірят.

З ніяких інших джерел не потверджують цієї вістки.

БРИТІЙСЬКА ПАЛАТА ЛЬОРДІВ РІШИЛА ВВЕСТИ В ЖИТТЯ АНГЛЬО-ІТАЛІЙСЬКИЙ ДОГОВІР.

Палата льордів покінчила дебату над урядовим внеском, щоб увести в життя анґльо-італійський договір. Внесок принято 55-ма голосами проти 6-ох.

ЙОРҐА НЕ ДАЄ ЗА ВИГРАНУ.

Як подає ПАТ, в Букарешті відбулися збори центрального комітету ліґи культурної єдности румунів під проводом проф. Йорґи. Вони ухвалили резолюцію з домаганням прилучити до Румунії частину Карпатської України, яку заселюють румуни.

НІМЕЧЧИНА ДІСТАЛА МІСТО ДЕВІН ПІД БРАТИСЛАВОЮ.

Німеччина дістала від Словаччини місто Девін на лівому (північному березі Дунаю, під Братиславою.

ВИБОРИ ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ЕЛЄКТОРІВ НА ЛИТВІ.

В пятницю відбулись на Литві вибори електорів, що виберуть президента держави. В елєкторських виборах візьме участь 3.970-ох представників територіяльної самоуправи. Вони виберуть 128-ох електорів, які 14. ц. м. виберуть президента.

Теперішній президент Сметона має вигляди на новий вибір.

НОВИЙ РЕЖІМ.

На Литві скасовано воєнний стан, що тривав 12 років. З огляду на те звільнено з концентраційних таборів вязнів, яких туди вислала військова влада. Цивільні суди перебмуть усі справи за винятком шпигунських і військових.

—o—

ТУРЕЧЧИНА РОЗБУДОВУЄ ВОЄННУ ФЛЬОТУ.

Як подають офіційно зі Стамбулу, турецька адміралїція замовила в Англії 3 контрторпедовці та 4 підводні човни.

—o—

ПРЕМІЄР СЛОВАЧЧИНИ ІДЕ ДО РИМУ.

Прем. о. Тісо виїде в найближчих днях до Риму, щоб зложити візиту у Ватикані.

—o—

ЧИ ФІНЛЯНДІЯ ВИЗНАЛА ЕСПАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УРЯД.

У четвер фінляндська ранішня преса принесла вістку, що Фінляндія визнала уряд з Бурґосу. Зате пополудневі часописи твердять, що Фінляндія лише обмінялася з цим урядом представниками, але не визнала його ані „де юре", ані „де факто".

Сторінка без політики.

Дивна спадщина по Едґарові Волесові.

Письменницькі та грошеві здібности.

Шість років тому помер відомий автор кримінальних повістей, які сьогодні мають величезний успіх серед читачів - аматорів цього роду літератури. Він лишив своїм спадкоємцям таку велику кількість довгів, що загально думали, що його два сини й дочка зречуться цілої спадщини, щоб позбутися клопотів. Довги славного письменника доходять до 3 міліонів золотих; це доказує, що Волес умів не тільки писати цікаві книжки, але й мав незвичайний „талант" позичати гроші, коли назичив їх аж стільки.

Від довгів до майна через продаж книжок.

Тому теж справжню сензацію викликала в Льондоні вістка, що спадкоємці Волеса, без уваги на довги, не зреклися спадщини. Вони зробили так, як порадив їм славний батько. Він жив із грошей, які заробляв на продажі своїх книжок та порадив синам, щоб вони не випускали цього підприємства з рук, бо з нього не тільки сплатять довги, але й доробляться великого майна.

Мало імовірне пророцтво сповнилося; сини користаючи з авторських прав батька, сплатили за 3 роки всі довги та доробилися гарного майна. Фірма синів Волеса продає річно в самій лиш Англії 100.000 томів кримінальних романів Волеса; крім цього дістають спадкоємці високі тантіеми за фільмові й театральні перерібки тих творів.

Як писав Волес свої романи.

Син Волеса рішуче заперечує твердження, буцімто Волес давав тільки нариси своїх повістей, які в цілости опрацьовував цілий штаб людей. Він стверджує, що Волес був незвичайно працьовитий та міг написати цілу книжку за один місяць. Своїх рукописів він ніколи не поправляв; він користувався диктафоном і текст з машини ніс просто до друкарні. Він мав феноменальну память, тому міг без перечитування попередніх карток повернутися до перерваної праці. Сини з великим пієтизмом переховують батьківський диктафон та не хочуть його віддати до ніякого музею, ні продати збирачам, що дають за нього великі гроші.

Нюйорські красуні змагаються з бандитами.

До одного з косметичних інститутів у Ню-Йорку ввійшли на днях три замасковані бандити, з револьверами в руках:

— Руки догори! — крикнули вони до службовичок інституту і до клієнток. Один із бандитів станув у дверях, щоб ніхто не перешкодив їм підчас праці, двох інших почало добиратися до каси. Та зовсім несподівано стрінули вони на опір, а саме клієнтки, які побоювалися, що поневільна перерва підчас косметичних заходів не лиш не принесе їм користи, але може ще й пошкодити — не стратили відваги, але почали бомбардувати напасників, ріжного роду й величини, слоями з кремом. Слої розбивалися на голові бандитів і заливали їм лице й очі липкими смаровилами. Спершу бандити намагалися перейти до протинаступу, але тому, що майже нічого не бачили й тому, що стрілами не хотіли алярмувати поліції та прохожих, почали під постійним обстрілом косметиків відступ. На вулиці кинулися вони миттю в розтіч, що навіть за ними слід пропав. Відважні клієнтки-красуні урятували касу, хоч знищили підчас оборони внутрішнє урядження інституту краси. Одинокий мужчина, який був підчас нападу присутний у кімнаті — сам власник інституту — скрився за касу й вийшов щойно після закінченої переможної баталії.

Вістка про цю відважну оборону косметичного інституту кількома жінками розійшлася по Ню Йорку, викликуючи очевидно сензацію. Два часописи видали навіть із того приводу надзвичайні додатки.

—o—

Дешевіють ґазові маски.

В минулому році продавали у Швайцарії ґазові маски на терені цілої держави в 322 крамницях. Тепер нема у Швайцарії ні одної громади, в якій не можна булоб дістати ґазової маски. Та покупців чимраз менше і ніхто не веде спеціяльної пропаґанди за тим, щоб населення купувало такі маски. Таким чином маски дешевіють із дня на день. Від 1. ц. м. ґазові маски потаніють ще більше, бо замість 24 фр. одна маска коштуватиме тільки 16 франків. Для членів протилетунської оборони та ціна буде ще нижча, бо одна маска коштуватиме тільки 10 франків.

—oo—

Новий винахід в італійському летунств'.

Один із відомих італійських летунів Маріо Стопані випробував перед кількома днями у водолетунській пристані Трієсту новий гідроплян італійської конструкції. Новий винахід спирається на незвичайній ворушкости апарату, бо літак зможе тепер порухуватися не тільки вперед, але і взад. Новинка в новому літаку ще й ця, що в тому апараті застосували електричний пропелер наставлений під трьома можливими кутами.

Цвинтарний сторож удавав духа.

Під містом Атлянта у Злучених Державах лежить у гарній околиці цвинтар, по якому люблять проходжуватися закохані пари.

Одного дня серед тих закоханих пар настав справжній переполох. Із могил почали добуватися несамовиті голоси. Кілька панянок попало в омороки. Згодом виявилося, після поліційного слідства, що в духів забавився цвинтарний строж та його син. Вони скривалися за гробницями і при допомозі гучномовця скріплювали свої голоси.

Сторож заявив на поліції, що він хотів вигнати з цвинтаря закохані пари, які своєю поведінкою нарушували тишу місця вічного спочинку.

Дві фази лискавки відфотоґрафували.

Двох професорів фізики університету в Капштаді дир. Е. Колінс і дир. Шотленд займалися вже довший час дослідами над громами і лискавками в їх ріжних проявах.

Оба вчені сконструували спеціяльний фотографічний апарат, який дає змогу висвітлювати ріжні фази лискавки. При допомозі того апарату вдалося їм прослідити як повстає лискавка і як вона відбуває дорогу.

Електричне виладування, що його вислідом є лискавка, складається — на думку професора Колінса й Шотленда з двох виладувань. Перш усього можна запримітити першу лискавку, яка зі швидкістю 10—32 тисяч кілометрів на секунду, перетинаючи небо в напрямі від хмар до землі. За нею настає друга лискавка, яка тим самим шляхом йде у відворотнім напрямку, значить зі землі до неба. Завданням першої лискавки є наче промощення дороги справжній лискавці.

Лікар-герой.

В Каїрі відбувся недавно конгрес лікарів, спеціялістів, що присвятили себе дослідам і лікуванню прокази, тієї найжахливішої хороби, що гнобить людство.

Сензацією конгресу був реферат д-ра Сократа Ясувдакіса, який нарочне защіпив собі проказу, щоб на самому собі прослідкувати поодинокі стадії хороби й таким чином збагатити знання.

Геройська посвята грецького лікаря дала справді змогу прослідити деякі, непрослідженні ще досі прояви цієї жахливої хвороби.

Хоче спуститися в море на глибину 12.000 м.

Молодий італійський інжинір Галачі зладив проєкт нового апарату для дослідів батісфери, значить найбільших морських глибин, до яких ще люди не вспіли дістатися.

Той апарат складається з двох металевих куль відпірних на величезне тиснення. У меншій кулі, яка має 1.50 м. проміру є кабіна, в якій буде перебувати дослідник. Над тою кулею прикріплена до неї друга металева куля з проміром 9 м., виповнена оливою. Апарат має зануритися на глибину 12.000 м., значить 3.000 м. глибше, ніж такий апарат проф. Пікара. Коли апарат осягне згадану глибину, спеціяльний апарат звільнить з обтяження другу кулю й вона вирине на поверхню моря, показуючи таким чином, де знаходиться злучена з нею друга куля. Безпосереднього получення між кулею дослідника та поверхнею моря не буде, тому теж виправа в апараті інж. Галячі буде дуже небезпечна.

Котяча траґедія на морі.

„Дейлі Експрес" повідомляє, що залога торговельного пароплава „Спенсер" запримітила недалеко острову Фріґате, на Індійськім Океані, що по морі плаває безліч мертвих котів.

Згодом виявилося, що ті коти походять з острову Фріґате, який є своєрідним котячим раєм. На тому острові нема людей. Його замешкують виключно коти, які є нащадками котячої пари, що дісталася на острів ще в 1900 р. з розбитого корабля.

Коти жили на острові рибами, що їх викидав морський приплив на беріг.

Імовірно підчас одного з таких полові надплила якась більша хвиля і змела з берегу велику скількість котів.

—oo—

Небезпечний прохід.

Саїд Паша султанський намісник Єгипту, який кермував тим краєм, від 1854—1863 р. попав у розпуку, що котрийсь із часописів назвав його боягузом. Паша рішив дати доказ своєї великої відваги.

Тому, що ні Єгипет, ні Туреччина не вела ніякої війни і паша не мав нагоди виявити свою відвагу на полі бою, він попав на оригінальну думку.

Паша велів вибудувати дерев'яний поміст довгий на 2 км. та велів його посипати кільканайцятисантиметровою верствою стрільного пороху і відтак проходжувався тим мостом цілу годину, покурюючи одну папіроску за другою.

Очевидно це вимагало величезної відваги, бо найменша іскра могла спричинити вибух.

—o—

Дивна причина крадежі.

Сімнацятьлітній студент вищої хліборобської школи у Пльоешті (Румунія) злефраудував із шкільної каси 100 тисяч леїв, щоб прикрасити свої, зовсім здорові зуби золотими коронами, бо думав, що золоті зуби дадуть йому більший успіх серед дівчат.

Цей прекомічний і дивоглядний мотив крадежі приневолив судову владу віддати згаданого студента під обсервацію психіятрів у лічниці для умово недужих.

—o—

ВЕЛИТЕНЬ ТА КАРЛИК.

Як видно по даних, які зібрав антропологічний інститут у Бостоні, то найважчим чоловіком на світі був фінляндець Каянус, що був високий на 2 метри 83 центиметри. Найменшим чоловіком на світі був араб Мустафа Саксаль, який походив з околиць Геброну та був високий на 58 центиметрів. Найвищий чоловік світа жив 38 років та помер на запалення легенів. Найменший чоловік жив 68 літ та вмер наслідком шлункової недуги.

Мадяри обсадять прилучені землі до 10. ц. м.

Мадярські й чесько-словацькі експерти дальше ведуть у Братиславі переговори у справі переходу під мадярську владу територій, що їх віддав Мадярщині віденський арбітраж. Евакуація Кошиць, Ужгороду й Мукачева не легка, тому годі сподіватися, щоб вона покінчилась до 10. ц. м. Мадяри збудують на Дунаю 2 мости, якими перейдуть кордон 6. ц. м.

МАДЯРСЬКІ ПОГРОЗИ.

Коли вірити „Щоденній Газеті Гандльовій" (ч 251), то мадяри напередодні конференції у Відні погрожували, що як арбітри не заспокоять їхніх територіяльних вимог, то вони готові їх доходити „хочби зі зброєю в руках". Чи тепер уже заспокоїлись?

—o—

Німецькі укріплення на заході та сході.

Шеф пресового відділу при начальній команді збройних сил Німеччини майор фон Вебель оголошує в тижневику „Вермахт" статтю на тему німецьких укріплень на західному кордоні.

В цій статті автор стверджує: Уже в квітні 1935 р. Гітлер видав розпорядок поробити необхідні приготування для укріплення німецького західного кордону. В р. 1936 на найважніших відтинках збудовано 118 бетонових фортів. При кінці цього року запало рішення збудувати одноцілу фортифікаційну лінію між ріками Мозель та Рен і також над горішнім руслом Рену. В 1937 р. скінчено будувати поверх 500 бетонових фортів. У травні 1938 р. чеська кріза поставила канцлера Гітлера перед конечністю, на випадок, що західні держави заатакувалиб Німеччину, скріпити й остаточно викінчити в якнайкоротшому часі цілу лінію укріплень на Заході. На думку Гітлера ця лінія має забезпечити Німеччину цілковито перед інвазією ворога. Для викінчення робіт при будові фортифікаційної місії покликано м. і. Арбайтсдінст (Службу Праці) числом 100.000 осіб, що будували сховки в першій лінії, тоді, як 85.000 робітників, що постійно були заняті при будові укріплень, викінчували великі бетонні форти. Незалежно від того при будові працювали ще й великі військові частини, а саме дивізії піхоти і куріні саперів. Летунські частини працювали при будові областей протилетунської оборони. В першій лінії укріплень розмістили частини протилетунської артилерії. Майор фон Вебель кінчить свою статтю заміткою, що вся та величезна праця буде зовсім закінчена в останніх днях листопада ц. р.

Подібні укріплення Німеччина будує на кордонах Східних Прус і вздовж берегів Німецького та Балтійського моря.

—o—

Дальше нищать українські установи у Львові.

В четвер 3. ц. м. польська вулиця під проводом вшехпольських студентів далі безкарно ґулявла і нищила майно українських установ та крамниць. Ми вже вчора писали, що польські напасники знищили в четвер в „Домі Української Кооперації" при вул. Технічній ч. 1 бюра і машинами до писання і до числення та підпалили гараж, далі знищили розмовницю та два помешкання в Богословській Академії і крім вичислених ще дві інші крамниці „Маслосоюзу": при вул. Словацького і Томіцького

НАПАД НА ДІМ ІНВАЛІДІВ.

Крім того ґрупа польських студентів напала вечором на Дім Українських Інвалідів при вул. Софії ч. 25, де напасники вибили 76 шиб у всіх помешканнях, зокрема на партері в помешканні інваліда Фостяка, який, не маючи обох ніг і позбавлений свободи рухів, не міг ніяк боронитися.

НАПАД НА „ЦЕНТРОСОЮЗ", „НАРОДНЮ ҐОСТИННИЦЮ", „ДНІСТЕР" І „ФОРТУНУ НОВУ".

Інша ґрупа студентів і ґімназистів, напала на дім „Центросоюзу" при вул. Зіморовича, де напасники почали каменюками вибивати шиби. Одначе тут напасникам не повелося, бо дістали належну відправу від службовиків та урядовців „Ц. С." і мусіли чимшвидше втікати. До того наїхала поліція і кількох напасників притримала.

Далі напасники вибили вечером ще раз вікна в „Народній Гостинниці" при вул. Костюшка ч. 1 і спокійно відійшли, хоч недалеко стояло кількох поліціянтів. Звідтіля напасники потягнулись на вул. Руську, де повибивали вікна в будинку „Дністра" і знищили велику виставову шибу залізними палицями крізь отвір у жалюзії у крамниці „Фортуни Нової". Щойно недавно вставлено нову шибу в цій крамниці, тому, що напасники знищили її цілковито перед кільканадцяти днями. При вул. Валовій здемолювали робітню і крамницю лікарських інструментів Мацяка.

НАПАД НА ДІМ „ПРОСВІТИ".

Пятниця 4-го листопада була днем дальших нападів на українські установи у Львові. Наскільки нам вдалося зібрати відомости, то сьогодні жертвою вулиці впали „Народня Гостинниця", в домі „Народньої Гостинниці" льокаль „Нового Часу", Центробанк, Випозичальня книжок „Ізмараґд", крамниця „Народньої Торговлі" в Ринку і вкінці дім „Просвіти". Напад на дім „Просвіти"ти" почався пів до третьої години і тривав пів години, доки не прийшла поліція, яка відігнала напасників. Все-ж до того часу напасникам вдалося повибивати вікна в цілому домі. Жертвою нападу впав теж льокаль Видавничої Спілки „Діло" в домі „Просвіти", де міститься видавництво і друкарня. Напасники дишлем від воза підважили головну браму в домі „Просвіти" і намагалися вдертися до середини, але це їм не вдалося.

НАПАДАЮТЬ ВЖЕ Й НА ПОМЕШКАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДЯН.

Одночасно напасники повибивали вікна в помешканні відомого нашого лікаря д-ра Максимонька, який мешкає в домі „Дністра" від вул. Підваля ч. 7. І тут напасники спокійно відійшли, доконавши свого „геройського" подвигу, бо щойно в слід за ними наїхала поліція. Напасники повибивали теж вікна в помешканні та бюрі відомого видавця „Світа Дитини", ред. М. Таранька при вул. Зіморовича, загрозивши, що ще туди повернуться.

Німецький нарис про українське мистецтво.

„Сучасне українське мистецтво" — так називається нарис, написаний Павлом Ковжуном, виданий по німецьки Українським Науковим Інститутом у Берліні (ч. 36—37). При браку навіть українського підручного конспекту сучасного нашого мистецтва, таке видання дуже потрібне. Приготоване, як інформативний огляд для чужинців, воно належатиме напевно до найцікавіших. Інститут мав щасливу руку у виборі автора, одного з безпосередніх орґанізаторів мистецького руху, якому всі мистецькі справи добре відомі.

У кільканадцятьсторінковий конспект годі було вкласти широко всю багатогранність українського мистецтва, хочби тільки останніх десяти літ. Звідси конечний звязкий стиль, усі мистецькі прояви взяті у головних рисах, імена обмежені до найважніших. Вступ Марії Мірчук (яка й переклала працю на німецьке) різко відмічає у передмові ріжницю між українським мистецтвом, що не зважаючи на східні впливи, всеж залишається в колі европейського мистецтва.

Огляд Ковжуна обіймає малярство, різьбу, монументально-декоративні мистецтва, важніші дані про мистецьку критику, пресу та орґанізації. Бракує в ньому тільки ґрафіки, що творить для себе окрему цілість, але Інститут дав уже раз огляд українських ґрафічних надбань з нагоди вистави української ґрафіки в Берліні. Крім цього про ґрафіку писали вже нераз спеціяльні німецькі журнали, як нпр. „Гебравхсґрафік". У своїй статті Ковжун бере як звороткий пункт і вісь сучасного українського мистецтва рік 1917, розглядаючи в одному розділі мистецтво дотогочасне, а в другому пореволюційне. Бачимо, як на тлі мистецтва, твореного українськими мистцями для чужинців, поволі наростає свідомість українського національного мистецтва, сильно звязаного з етноґрафізмом і як напереломі XX. ст. починає наростати типово мистецька ґенерація мистців (Мурашко, Труш, Новаківський, Кричевський...), вже озброєна здобутками західнього імпресіонізму та немалим майстерством. Рік 1917 переломовий тим, що він згуртував у сприятливих умовинах власної державности багатьох видатних мистців — хочби такі індивідуальности, як Нарбут, Бойчук і Мурашко, був роком створення Української Академії Мистецтв, а найважніше, із загальним стихійним національним зрушенням, кинув цілі лави талановитої молоді на фронт мистецтва. Спеціяльну ролю відіграв у ті часи М. Бойчук, який, зовсім у дусі формалістичних шукань своєї доби, з погляду завдань нового мистецтва підійшов до візантійської української традиції, кладучи міцні основи під свою школу монументалістів, яка є взагалі найвидатнішим явищем і подією нового українського мистецтва, обік Нарбутової ґрафіки.

Українська різьба, вирісши подібно як малярство, у повоєнні роки дала не тільки видатних різьбарів, які відбили у свому мистецтві головніші стилістичні напрями нового українського мистецтва, але взяла теж участь у безпосередньому творенні великих напрямних сучасности (Архипенко).

Оглядові преси й орґанізацій шкодить до деякої міри брак зазначення років їх появи та праці. З ілюстрацій (усіх є 17) звертають увагу передусім речі Бойчуків (М. і Т.), Писаренкової, Холодного, Падалки, Азовського та Архипенка. Відчувається брак Петрицького, зрештою всі речі підсовітських мистців перебиті з репродукцій і це дуже відбилось на технічному виконанні, так що читач не легко виробить собі з них якесь поняття про українське мистецтво, тим більш, що в Німеччині привик він до бездоганної репродукції. Та це незалежне від видавництва. Нарис цікавий своїм намаганням накреслити головні напрямні сучасного українського мистецтва. Ковжун зробив синтезу, а ця справа не маловажна.

С. Г.

ҐЕРІНҐ ЧИ ЧІЯНО ВИЇДЕ ДО ЛЬОНДОНУ?

„Дейлі Геральд" приніс вістку, що марш. Ґерінґ виїде до Льондону, ревізитуючи мін. Галіфакса. Британські урядові кола заявляють, що про те їм ще не відомо, зате вони сподіються приїзду мін. Чіяна — зрештою щойно у 1939 р.

Предметом льондонських нарад був би летунський пакт, що заборонював би бомбардування отвертих міст та ужиття боєвих ґазів.

—oo—

МІНІСТР ЧІЯНО ВИЇХАВ З ВІДНЯ

В четвер в год. 22. мін. Чіяно виїхав з Відня до Риму. Прощав його мін. Рібентроп.

—o—

БОМБАРДУВАННЯ МАДРИДУ.

Національні літаки збомбардували Мадрид. Як виходить з офіційних обчислень, згинуло 15 осіб, ранено 34. Бомби ушкодили посольства Голяндії та Мексику і американську амбасаду.

НОВИНКИ.

— **Конфіската „Діла".** Вчорашне (245) число „Діла" підпало конфіскаті: за два місця передової статті „Горі імієм серця!".., за опис подій у Львові та за один уступ у рубриці „І-листопадові свята".

— **Нашим студентам розбивають в університеті голови.** Дня 3. листопада ц. р. к. 11-ої год. польські студенти побили важко в університеті студента II. р. прав Івана Лисяка. Інцидент виглядав так: Студ. Іван Лисяк ішов сам університетським коридором, прямуючи до салі, де відбуваються правничі виклади для слухачів II. року. Несподівано його напали три студенти і зачали його бити кастетами по голові. Коли з розбитої голови трисла кров, що облила нападеного, тоді „герої" втекли. Раненому поспішили на поміч університетські педелі і відвели його до ректорату, де жертві нападу заложили тимчасову превязку, опісля відвезли його до шпиталю Народньої Лічниці. Один з ударів кастетом пе-

рервав на голові бючку і спричинив таку сильну кровотечу, що цілий одяг нападеного: грубий осінній плащ, убрання, фланелева сорочка — наскрізь перемочені кровю. Колиб нападений не мав був на голові капелюха, що вдержав силу удару, то справа могла бути для нього дуже трагічна. Студ. Іван Лисяк пізнав в одному з напасників свого „товариша" з II-го року прав, Шольца. Ми цікаві, як поступить з таким бандитом ректорат університету. Незалежно від того п. Іван Лисяк робить очевидно донесення до прокуратури і скаргу цивільну.

— **Напад на домівку Самодопомогового Т-ва** Українських Студентів Академії Закордонної Торговлі у Львові. В четвер 3. листопада ц. р. в год. 3. попол. коло 20 ендецьких студентів боївкарів під проводом члена „Братней Помоци" А. З. Т. зовсім здемолювали домівку згаданого Т-ва, що приміщується при вул. Сакраменток 10. Ендецькі студенти в підступний спосіб відібрали від педеля ключ від домівки, а вдершись до кімнати — не пощадили нічого. Отже знищили бібліотеку, що складається зі 100 наукових томів, часописи, шахи, образи: Шевченка, Франка і 2 образи Гординського. Шкода коло 600 зол.

— **Залізнича комунікація між Львовом, Прагою і Віднем.** Залізнича дирекція у Львові повідомляє, що на час перерви у безпосередній комунікації з Віднем і Прагою буде комунікація безпосередня від листопада ц. р. аж до відкликання на шляху: Букарешт—Відень (II. і III. кляса) і Чернівці—Прага (I., II. і III. кляса).

— **Нову хліборобську школу і ліцей** відкриває фундація Баворовських у своому маєтку в Теребовельщині.

— **За вбивство бл. п. Д. Стецькова**, відомого українського цукорника і власника реальности у Львові відбудеться розправа 1. грудня ц. р. Під закидом убивства бл. п. Стецькова відповідатиме Анна Даниліївна, проти якої прокуратор вадив уже акт обвинувачення.

— **За масові крадежі** відповідав перед судом у Перемишлі Владислав Пашиват з товаришами Акт обвинувачення закидав провідникові ватаги Пашиватові 19 вломів і намаганий влом до військового касина в Перемишлі. По дводенній розправі суд засудив Пашивата на 5 років вязниці і на приміщення в заведенні для непоправних у Коронові, спільника Й. Блюя на 10 місяців вязниці, Ст. Свястака на 3 місяці вязниці, Г. Блюя на 6 тижнів арешту, а Ольгу та М. Свястаків увільнив.

— **Стріляють до солтисів.** До шпиталю у Станиславові привезли 3-го ц. м. у тяжкому стані Івана Татарина, б. солтиса з Юрківки, пов. Товмач, якого якісь люди ранили тяжко в голову і руки. Це другий з черги замах на згаданого солтиса. Тому два роки намагалися його застрілити. Поліція веде слідство в цій справі.

— **Пошесть пришщі** на Волині вибухла в шістьох громадах володимирського повіту. Дня 1. листопада ц. р. в цілій Польщі було 6.556 місцевостей, в яких занотовано випадки пришщі. Пришщя поволи вигасає з винятком Помор'я і картуського повіту, де треба було вбити кількасот штук хорої худоби, щоб зліквідувати пришщу.

— **Жахливий прояв здичіння.** Недалеко цвинтаря в Лодзі почули прохожі в четвер 3. ц. м. вечором несамовитий вереск якоїсь жінки і стовп вогню. Прибігши на місце побачили на стосі молоду жінку, якій невідомі здичілі бандити звязали руки і ноги та заткали уста і підпалили на стосі. Коли вогонь перепалив шнури жінка зірвалася, перебігла кілька кроків і впала на землю. Її тіло зітліло на вуголь. Тотожности нещасної жінки не устійнили. Влада веде слідство.

— **Арештування синьобородого.** З доручення прокуратури поліція арештувала 49-літнього Вольфа Гольдмана, купця і торговельного агента з Лодзі. Гольдман обїзджаючи постійно кільканадесять міст мав майже в кожному з них жінку, з якою брав жидівський релігійний шлюб. Синьобородий з Лодзі женився звичайно з багатою панною або розведеницею. В містах, в яких мав жінки Гольдман уладжував склади товарів тих текстильних фабрик з Лодзі, що їх заступав. На слід матримоніяльної афери впали припадково дві жінки Гольдмана; з Варшави і Бендзіна, які припадково зустрілись і повідомили про все владу. Поліція викрила нові жінки Гольдмана і тоді арештувала його.

— **Правильна комунікація понад Атлянтійським Океаном.** Вілям Ковердаль, голова летунського Т-ва „Амерікен Експрес Лайн" заявив, що правильну летунську комунікацію понад Атлянтійським Океаном наладнають у квітні 1939 року. Підчас перших перелетів літаки не будуть забирати пасажирів, лише будуть перевозити пошту. Перелет буде тревати від 18—20 годин. Літак зможе забрати 20 осіб, що будуть користати підчас подорожі з усіх можливих udoгіднень.

— **Страшний біляне пожежі у Марсей.** Підчас страшної пожежі „Галері Нувель" у Марсей згоріло 72 особи. Похорон цих нещасливих жертв відбудеться в понеділок. Щоб не було заворушень, до Марсилії стягають численні відділи поліції з Парижа та зі сусідніх міст, щоб помогти місцевій поліції.

— **Таємний вибух на кораблі.** До редакції одного щоденника в Окляндї зателефонував невідомий мужчина заявляючи, що на кораблі „Ванкувер" дійшло до вибуху. Стверджено, щодо вибуху дійсно дійшло, але щойно пізніше, по отриманні згаданої телефонограми. Від вибуху було на кораблі „Ванкувер" 4-ох членів залоги ранених. Поліція веде слідство у справі цього таємного вибуху.

— **Сензаційна крадіж діямантів.** Єгипетська поліція шукає за злодіями, які вкрали дорогоцінности жінки б. абісинського престолонаслідника, княжни Ольди Ізраель, яка мешкала на одному з передмість у Каїрі. Вкрадені діяманти представляють вартість 500 тисяч фунтів штерлінгів. Між дорогоцінностями був діядем зі скарбів короля Абісинії Менеліка, нашийник з хрестом, золоті бранcолети на ноги і т. д.

— **Коли падуть листочки із дерев...** Починається час простуди. Людський організм привикший в літі до теплоти, навіть спеки, стає менше відпорний на повсякчасне обниження температури повітря. Проста річ, що остуда ще і з негодою вельми збільшує небезпеку для здоровля. Повітря, яке нас огортає має в собі мілійони бактерій, зарозків, які втягаємо віддихаючи устами і

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА" Ч. 28.

Л. ЛОПАТИНСЬКА.

За кулісами.

I.

Марина страшенне любила театр. І то не його сцену, а кулісн. Здавалось би дивним, правда? Кулісн люблять тільки люди театру. А Марина не була артисткою і не хотіла нею бути. Але кулісн любила.

А може це все вийшло випадково. Що Марину зробили головою культурно-освітнього гуртка при місцевій „Просвіті"? І що вона мусіла зорганізувати аматорський гурток?

Ні, Марина це заперечує. Вона, ще коли була студенткою у Львові, ходила до драматичної студії Вороного. Бувала все на прімієрах Великого Театру й навіть раз пробувала дістатись до хору, коли там приймали „доповнення". Так що й тоді мало не попала за кулісн. А тепер... вона просто свідома великого діла, що його робить театр. Хочби й поганенький аматорський гурток.

І вона гнала двічі на тиждень на проби, а в неділю рано часто бтая „генеральна". Від її апиходу залежало все. Бурклнвий сторож „Просвіти" щойно тоді світив світло, коли приходила „пані докторова". Решта аматорської „братії" могло собі на померках сидіти. Тільки за її допомогою можна було роздобути чоботи до народнього строю, тільки вона вміла викрутити в старостві дозвіл... Злобні язики казали навіть, що тому й зробили її в тому гуртку головою, щоб було кому полагодити ці справи. І що колись висадить Марину, аж буде куритись...

Гого, не так легко висадити Марину, говорили прихильники її праці. Вона-ж основала гурток, ні? А спитайте в гуртку, хто там може без неї обійтися?

Хоча, між нами сказавши, думка гуртка не була так у сто процентах певна за Мариною. Мужчини ще сяк так. Але жінки поділились на дві групи: одна голосувалаб за, а друга проти Марини, якщо хтось захотів би перевести голосування. Бо Марини руку відчував не лиш бурклнвий сторож, ні, також перепадало членам гурка тут і там гірке слово. І Марина у словах не перебирала. Прімадоннам, що їм навіть у провінціяльному аматорському гуртку вільно трохи вередувати, говорила, що спізнюватись на проби, це тільки на „глухій провінції" ще в моді. А першого „амента" вона раз покликала до себе й заявила йому, що коли він не перерве залицянь до хористок, то вона притягне до хору його рідну жінку...

А підчас генеральних проб уміла зареагувати і різкіше. Бо хоча режисером гуртка був Коваль, розсіяний народній учитель, то властиво режисуру провадила вона, Марина. Коваль тільки постачав їй песи, вишукуючи їх годинами у просвітянській книгозбірні. А вона приймала їх або відкидала, приділяла ролі, притягала людей. І тому „генеральна" все була завершенням її праці, навіть більше як сама вистава. Тоді вони виділи вдвох із Ковалем і хвилювались. Коваль мовчки кліпав очима і віддхав там, де було треба, а Марина і тут була в руху. Гукала до артистів, вискакувала ступенями на сцену, показувала якийсь жест, або говорила слово й знову збігала вниз. Від тягару її важких кроків тріщали дошки і йшов відгомін. Прімадонна посміхалась. Правда, Марина незугарно виглядала на сцені. Її оградна постать здавалась тут особливо велика, а патетичні жести смішили. Але Марина не привязувала до цього ваги. Хіба вона збирається грати? Власне їй не треба грати, щоб „усе тримати в руках!" І вона робила до цього відповідний жест. Але все одно, заграла б Оксану сто разів краще від тих „нюньок". Про це була переконана в глибині душі.

(Далі буде).

восом до організму, вони можуть легко викликати в часі зменшеної його відпорности якунебудь недугу, нпр. запалення горла, катар, грипу або ревматичні болі кінчин і м'язів. Рахувати на те, що недуга „сама перейде" в таких випадках було б невибачною легкодушністю. Не протидіяти недузі — може спричинити не тільки її затяжність, але може теж стати причиною дуже поважних ускладнень недуги. Тому вже при перших проявах недуги, чи буде це „невинний" катар, ломота костей чи дещо підвищена температура або загальна недомога — треба зараз ужити таблетки Аспірини, яких успішність доказали вже від 40 років. Треба памятати, що Аспірина має на кожній таблетці знак хреста Байєра.

— **Розладдя у травленні.** Поважні інтерністи стверджують успішне ділання природної гіркої води **Францішка Йосифа** для шлунка переладованого їжею і напитками.

З нових видань.

Студії з поля суспільних наук і статистики. Том V., за редакцією Евгена Храпливого. Видано за допомогою Ревізійного Союзу Українських Кооператив у Львові, Львів 1938. Накладом Наукового Товариства ім. Шевченка, 8°, ст. 164 + портрет. Ціна 4 зол. Зміст: І. В. Садовський: Олександер Русов як дослідник господарського життя України. 2. Л. Шрамченко: Український статистик Олександер Русов. 3. Д. Антонович: Праця Олександра Русова для українського театру та музики. 4. І. Витанович: Олександер Русов у взаєминах Галичини з Наддніпрянською Україною. 5. М. Возняк: З листових звязків О. Русова. 6. С. Русова: Життя українського ідеаліста з кінця XIX. віку, О. Русова. 9. Ю. Русов: Дещо про батька. 10. В. Огоновський: Бібліографія писань О. Русова. 11. Хроніка Комісії.

З кіна.

КІНО „ЕМПІР": „ЦАРІВНА СНІЖКА"

Це перша велика рисункова колірова фільма Вальта Діснея — того, що так часто забавляв нас пригодами своєї Мікі Мавс, славної на ввесь світ. На цей раз комічна мишка знудилась авторові казкових пригод на папері і він заступив її 7-мома комічними карликами, що стають чурами, повірниками та приятелями солодкої царівни з відомої дитячої казки. Сценарій цієї казки складало 8 авторів, 10 режисерів придумувало ситуації і „тріки" для вибраних героїв, цілий штаб рисівників виконував намічений плян. Мельодія до „Сніжинки" пішла у світ на ґрамофони, радіо, фортепіяни і голоси захоплених дітей. Батьки, що супроводили дітей до кіна тішились не менше, як дітвора. Як в усіх того роду плодах призначених для всіх, важко розмежувати звичайну приємність з одного вечора від мистецької вартости, що може мати тривкіше значіння. „Сніжинка" зроблена на зразок поетичних казок, які ми вже бачили нераз; у них тварини поводяться як люди і вся природа теж. Пташки, зайчики чи гриби мають крила, вуха та тіло, про які людський світ і мріяти не може. Те, чого не може зробити ніякий режисер з найбільшими акробатами і найчудовішими краєвидами — може зробити маляр доповнюючи природу своєю уявою. Коли рисунок оживити — бачимо світ, який ми досі тільки уявляли собі при лектурі казок.

„Сніжинка" Діснея нагадує як малюнок двох відомих малярів: Діляка, ілюстратора дитячих казок і славного Доре. Солоденькі прилизані постаті перемішані тут з гостро-зарисованими візіонерськими сценами, хоч над усім панує мягка пишнота колірів. Для очей старших Сніжинка — млява як базарний бублик і царевич звичайний паяц. Карлики мають поправді тільки три речі — лисину, ніс та очі; цими трьома рисами вони подібні як близнюки. Старший глядач подивляє не сентиментально-наївну історію, а техніку як це зроблене, які нові штукарства повигадували автори тих живих рисунків. Нпр. така сцена, як порядок у хаті карликів або їх купіль заступають найкращу фарсу. Жаль тільки, що око не всилі стежити за всіма моментами миттевих знимок; тут фільмові режисери надуживають машини, через що сцени шамотні у бійці або іншої поспішної дії переміняються у замазані барвисті пляни. Та про це все ми думаємо щойно вийшовши з кіна, коли питаємо себе: що з фільми залишається? При фільмі для дітей, які кричать і плачуть дивлячись на образки, може такі питання зайві. „Царівна Сніжинка", що принесла Діснеєві міліони і кілька великих процесів за міліони для співробітників напевне заохотить його до нових експериментів.

Дописи.

РОГАТИН.

Ювилей хрещення Руси-України. Дві парохії, Рогатин і Бабинці Долішні, вибрали спільний ювилейний комітет, щоби спільно відсвяткувати 950-ліття хрещення Руси-України. Тому спільно відбули обі парохії перед початком ювилею прощу до Гошова в днях 13. і 14. липня н. р., щоб поклонитися Пр. Діві і випросити благословення для цілого народу. До цієї прощі долучилося ще багато інших парохій так, що проща нараховувала 1789 вірних і 17 священників. Відтак за інструкціями Головного Ділового Комітету відсвятковано дні св. Ольги та св. Володимира В. Тому, що дня 14. серпня падав великий дощ, обі парохії ходили на водосвяття на Гнилу Липу 19. серпня (Преображення Господнє). Похід і ціле торжество були дуже імпозантні. Ріку прикрашено зеленю, у воді стояв великий хрест, увесь у квітах і червоній калині, довкола нього горіли смолоскипи. З околиці прийшло ще багато народу, що заляг оба береги ріки і для ока утворилася прекрасна картина. Проповідав зі скелі о. Теодосій Кудрик. Властиве свято, тобто вкопання ювилейних хрестів, відбулося 16. жовтня (в неділю). Парохіяни Бабинець Дол. зі своїм о. парохом прийшли в процесією до рогатинської парохіяльної церкви. Тут в год. 9. передполуднем почалася соборна Служба Божа з діяконами. Співав рогатинський хор. По Службі Божій всі присутні вийшли на просторий цвинтар та уставилися разом з пятьма священиками довкола хреста. По його посвяченні промовив парох о. Теодосій Кудрик гарячими словами про значіння хвилини та конечні вимоги її, а саме взаїмн. любови, згоди та єдности. На трикратний запит: чи обіцяєте любити Ісуса, свою рідну землю та взаїмно самих себе? — понеслась могутня, трикратна відповідь: Обіцяємо! І зараз вони взяли на свої рамена хрест, щоб його у процесійному ході довкола церкви донести до того місця, де його мали вкопати на вічну память ювилейного торжества. А коли це сталося, понеслася ген аж у небеса коротка та сердечна пісня: „Кресту Твоєму поклоняємся Христе!"... Відтак хор заспівав ще під хрестом два псальми Бортнянського і кант розпятого Ісуса й обі процесії зі священиками та всіми присутніми парохіянами пішли до церкви св. Юрія в Бабинцях Дол., щоб і там вкопати ювилейний хрест. Тут проповідав парох Бабинець о. Степан Кіржецький. По поклонах хор і тут відспівав один псалом Бортнянського і Веделя: „Нині отпущаєши" і торжество скінчилося. Вечером того самого дня мала відбутися в салі ювилейна академія. Але староство не дало дозволу, бо вона, мовлячи, могла нарушити лад і спокій. Ба що більше! Віцестароста Гут (знаний вже в Долинщині) покарав оо. Т. Кудрика і С. Кіржецького за те, що процесія з рогатинської церкви до церкви св. Юрія йшла в ладі. В інших трьох церквах Рогатина відбулися подібні торжества вкопання ювилейних хрестів у чергових неділях і також при великій участи своїх і чужих парохіян.

РУДЕЧЧИНА.

Дитячий садок у Хишевичах. Заходом читальні „Просвіти" в Хишевичах, п. Рудки, відбувся перший дитячий садок під проводом п. Мальвіни Іванейко, що тривав від 3. 6.—4. 9. н. р. В тому часі відбулося: 10. 7. свято матері, 14. 8. дитячий попис, 4. 9. святочне закінчення дитячого садка. Усі імпрези випали надсподівано добре, що є найкращим доказом великої дбайливости і посвяти провідниці. Багато праці у тому напрямі поклав також місцевий виділ читальні „Просвіти" і комітет батьків, що не жалував зусиль для своїх найменших. Про велику вагу і користь з дитячого садка у вихованні наймолодших говорить те, що на останньому пописі батьки з жалем прощали провідницю, а діти повеселішали щойно тоді, як провідниця обіцяла їм, що на другий рік буде знову разом з ними. Якби такий садок і під таким проводом мало кожне українське село, то віримо, що справа дошкілля станула б на бажаному рівні.

КОМАРНЯНЩИНА.

Свято „обжинок" у Підзвіринці. В неділю 16. жовтня н .р. влаштував місцевий кружок С. Г. свято „обжинок". Погідно-соняшна днина гарно настроїла всіх так, що вже від самого ранку площа біля читальні „Просвіти" заповнилась учасниками свята. В год. 9. рано зібрані в числі поверх 1500 осіб уставилися в похід, який перейшов до сусіднього села Лівчиць, де місцевий парох о. І. Захарясевич відправив Службу Божу. По Службі Божій і посвяченні обжинкового вінця, учасники свята знову уставились в похід. На чолі походу їхала серед квітів дівчина, що представляла весну. За нею йшла орхестра, далі члени Кружка, філії С. Г. та Пов. Союзу Кооператив у Рудках. За ними їхав на возі старенький плугатор з радісною усмішкою на устах. Відтак ішли сівачі, косарі, женці та старші господині з терлицями. Похід, який замикала хліборобська молодь, господині і господарі, перейшов зі села Лівчиць до Підзвіринця і у зразковім порядку на громадську площу. Довкола прибраної в зелень трибуни, над якою на полотні виднів напис „Тобі рідна земле наша любов і труд наш" уставилися учасники походу. Обжинки почалися молебном, який відправив о. Захарясевич. Свято відкрив короткою та змістовною промовою та привитав делегатів установ і гостей член Ради Кружка С. Г. у Підзвіринці Теодор Карабин. Від централі і Кружка С. Г. в Якимчиних склав привіт б. посол Гр. Тершаковець, від філії С. Г. і ПСК в Рудках дир. П. Іванів, а від українських установ в Якимчиних м-р З. Тершаковець. По привітах дівчина, що представляла весну, виголосила вірш п. з. „Благословенний труд". Відтак виконали вправи: сівачі, косарі, женці і вязальники — члени кружків С. Г. З Підзвіринця і Клішка. Гарно випали народні танки і хорові продукції під проводом Т. Карабина. Відтак заїхали перед трибуну на возі зі снопами та з обжинковою піснею на устах женці, які склали делегатам і гостям обжинкові побажання та вручили вінець місцевому о. пароховi. Відспіванням національного гимну закінчилися обжинки, які завдяки праці інструкторів Х. В. М. Марійки Юзичівної і Миколи Черника при помочі місцевої ідейної молоді, по відповідній підготові випали гарно та лишили по собі в околиці якнайкраще враження.

Ювилейні свята „Просвіти". Завдяки вишколеним на курсі, що його влаштувала філія „Просвіти" в Комарні на весні н. р., управителям хорів та під умілим проводом і наглядом урядовця філії „Просвіти" М. Пелеського відбулися в поодиноких громадах і читальнях „Просвіти" ювилейні свята „Просвіти", а саме: в Підзвіринці і Колосрубах — 22. 5. н. р., Мостах — 29. 5., Сусулові — 2. 6., Якимчиних — 5. 6., Горожанні Вел. і Татаринові — 12. 6., Конюшках Тул. — 14. 8., Подільцях — 28. 8., Конюшках Корол. — 4. 9., Повергові — 11. 9., Тершакові й Голодівці — 18. 9. н. р. У програму свят входили: хорові продукції, промова і дві або більше деклямацій та жива картина. У святі в Сусулові взяли участь орхестра „Сокола" і мужеський хор з Комарна. На святах в Сусулові, Конюшках Корол., Тул. і Голодівці промовляв голова філії м-р О. Утриско. Завершенням цих свят було повітове свято „Просвіти" в Комарні 23. X. н. р., у якому взяли участь мішані хори: з Комарна під управою М. Пелеського, з Якимчиць під управою Стасюка і з Підзвіринця під управою Т. Карабина. Змістовна і з чуттям виголошена промова голови філії та гарно виголошені деклямації п. М. Гвятога і Н. Калимонівної крім гарно виконаних хорових продукцій повітових хорів склалися на програму цього свята, у якому, на жаль, через непогоду не могло взяти участи заміщ. громадянство. Староство в Рудках заборонило свято просвітянської молоді у Підзвіринці дня 31. 7. н. р., а згодом і фестин в тій самій громаді в дні 7. 8. н. р. Дохід з цих імпрез мав піти на докінчення домівки читальні „Просвіти". Крім цього староство в Рудках заборонило також свято „Просвіти" в Річиголі 21. 9. н. р., подаючи і тут ті самі мотиви: увага на спокій, порядок і загальну безпеку.

БЕРЕЖАНЩИНА.

Загальні Збори Кружка Рідної Школи в Нараєві відбулися 9. н. м. у приявности делегата П. С. Кр. у Бережанах д-ра Ф. Коковського. Збори відкрив голова Михайло Фортуна і передав провід емер. учит. В. Цалинюкові. На зборах явились майже усі члени, яких Кружок нараховує 52, тобто 33 мужчин і 19 жінок та дівчат — в цьому 11 членів доросту. Праця Кружка була дуже обмежена ріжними заборонами влади. Кружок занявся був переведенням шкільного плебісциту, бо місцева школа — хоча українських дітей в ній більше ніж польських — чисто польська і українські діти в ній моляться тільки по польськи. Та до складання деклярацій, яких підготовано 147 за 220 дітей, не дійшло через заборону влади. Влада заборонила теж відкрити садок, до чого пороблено усі заходи. Кружок улаштував 1 виставу для дітей, 1 забаву для молоді і „Спільне Свячене" для старших. Занявся також збіркою на коляду і писанку, які у висліді дали коло 50 зол. Гроші переслано через П. С. Кр. до каси Головної Управи. В дискусії забирали слово В. Цалинюк та д-р Ф. Коковський, який вказав на завдання Р. Ш.: виховати новий тип громадянина. Склад Старшини кружка залишився майже той самий. Порішено уладити 6-тижневий трикотарський курс. Відспіванням національного гимну закінчено збори.

Свято хрещення Руси-України в Нараєві. По богослуженні, в часі якого співав мішаний хор під управою емерит. учителя В. Цалинюка, відбулося посвячення та вкопання ювилейного хреста. Високопатріотичну проповідь виголосив місцевий сотрудник о. М. Ґураль. Проповіди вислухали вірні уважно не зважаючи на дуже погану погоду. Пополудні відбулася в домівці місцевої читальні святочна академія. Довше і цікаве вступне слово виголосив посол Д. Великанович. На програму свята склалися мішані та мужеські хори, деклямації і відчит місцевого пароха, о. М. Верґуна. Хори, що ними вміло управляв В. Цалинюк, запрезентувалися якнайкраще. Як декляматори виступили Оля Фортуна, Іванка Куцій, Петро Бай і 7-милітня дівчинка. Головна стіна салі була прикрашена великим образом хрещення Руси-України та зеленю. Свято, що його закінчено католицьким та національним гимном залишило якнайкраще враження. При нагоді треба підчеркнути незвичайно корисну працю учителя п. Цалинюка, який дуже гарно впливає на старших і молодь, виховуючи їх та закріплюючи в національному дусі.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр.

Субота 5. XI. год. 7.30 веч. „Остання новина".

Український Театр ім. І. Котляревського.

ЗОЛОЧІВ:
5. XI. На полі крови.
6. XI. Циганка у заплічку.
7. XI. Лісова пісня.
8. XI. Зоря над Почаєвом.
9. XI. Пригоди в Черчі.

Український театр Йосифа Стадника (сеніора).

ТЕРЕБОВЛЯ:
5. XI. Люди на краю.
6. XI. Хам.
Потім іде театр до Микулинець і Теребовлі.

Український Народній Театр ім. М. Садовського:

ЖИДАЧІВ:
5. X. Мазепа.
6. X. Невольник.
7. X. Гетьман Полуботок.
До вистави театр готує „Сорочинський ярмарок"; „Про що тирса шелестіла".

КІНА.

АПОЛЬО: „Гегемін".
АТЛЯНТИК: „Баталія безбожних".
БАЛТИК: „Капітан Мозавар".
ВАНДА: „Заборонене щастя", „Без привату".
ҐРАЖИНА: „Парижанка" з Даніелею Дарік.
ЕВРОПА: „Вязниця без брат".
ЕМПІР: „Царівна Сніжинка" Вальта Діснея.
КАСІНО: „Рапсодія".
КОПЕРНИК: „Остання бригада".
МАРУСЕНЬКА: „Друга молодість".
МЕТРО: „Семе небо".
МІРАЖ: „Рожа" на осн. Жеромського.
МУЗА: „Пані Валевська".
ПАЛЯС: „Границя".
ПАКО: „Тато женяться".
РАЙ: „Шейх" з Рамоном Новаро.
РІЯЛЬТО: „Кохання та сльози жінки".
РОКСІ: „Олімпіяда".
СВІТ: „Чоловік зле", „Кохай тільки мене".
СТИЛЕВЕ: „Маски льорда Блекмена" та ревія.
ТОН: „Личенько" із Шерлі Темпль, „Каліф із Бегдаду".
УТІХА: „Останній поїзд з обложеного міста" й ревія.
ХИМЕРА: „Ля Габанера" (Зара Леандер).

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(вул. Марійська)
„Греція. Корфу. Дельфи. Атени".

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВЯТОВІД":
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Кайм і Син)
„Японія: Токіо, Кіото, Кобе, Осака".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 5. листопада 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Добрий день наймолодшим, оповідання, пісеньки, мельодії, 11.00 Для шкіл: Співаємо пісеньки, 11.25 Музика з пл., 11.57 Сиґнал часу, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Орх. музика, 14.45 Господарські та суспільні вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Театр Уяви для дітей: „Тетька Палюх у країні ветурвків", 15.30 Орх. музика, 16.00 Пополудневий денник, 16.05 Господарські вістки, 16.15 Літер. хроніка, 16.30 Із забутих пісень: сопран, віол., баритон, форт., 17.00 Богослуження з Гострої Брами у Вильні, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Актуалії, Спортова гутірка, 18.15 Гутірка зі слухачами, 18.30 Гутірка. На львівськім цвинтарі. Рік 1863, 19.15 „Поїзд у невідоме" розр. концерт: орх., корнет-а-пістон, пісеньки, саксофон, форт., 20.35 Веч. денник, метеорол. вістки, спорт, програма, 21.00 „Вічна туга" оперетка Гроте; у перерві „Редактор вулиць" монольоґ, 22.55 Інформ. авдиція, 23.05 Закінчення авдиції, 23.15—23.55 Музика з пл. (Варшава І. Радом).

Неділя, 6. листопада 1938.

7.20 Орх. концерт, 8.00 Ранішній денник, 8.45 Поранок хлібороба: Хл. скрипька, нар. пісні, після богослуження коло год. 10.30 Музика з пл., 11.45 Легка музика у радіопрограмах, 11.57 Сиґнал часу, 12.03 Симф. поранок, орх., форт., 13.00 Виїмки з творів Пілсудського, 13.05 „Рогатини" гутірка, 13.15 Музика, пісеньки, форт. дует, 14.40 Летун першої кляси, авд. для старших дітей, 15.00 Шляхом переможної пісеньки, словно-муз. авд., 15.26 Золота книга громад, 16.30 Скрипковий рециталь Керту Ванне, фінської скрипачки, 17.00 Звуковий тижневик, 17.30 Орх., спів; у перерві в год. 18.25 Хвилина бора студій, 19.30 Програма на завтра, 19.35 Гостинниця під левом, 20.10 20.15 Спорт, 21.00 Радіокабарет, спів, два форт., 21.40 „Робінзонове весілля" Виленська Зозуля, 22.10 Танк. музика, 23.00 Ост. вістки, 23.15—23.55 Танк. музика з пл. (Варшава II).

Понеділок, 8. листопада 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Танкова музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Для шкіл: „Мати" гутірка для молодших дітей, 11.15 Музика з пл., 11.57 Сиґнал часу, 12.03 Полуднева авдиція, 13.00 Для купців і ремісників: Радіо вже недалеко, Святочне виставове вікно, Коли і як подавати ціни товарів, 13.30 „Шуберт" муз. авд. для гімназій, 14.00 Концерт бажань, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Театр Уяви для молоді: „Переказ про молодого короля", на осн. Оск. Уайльда, 15.30 Сальон. орх., 16.00 Полудневий денник, 16.30 Економічні науки, 16.35 Форт. твори, 17.00 Торговельний шлях Шлеськ—море, 17.10 Долина золота та смерти, 17.25 Концерт солістів: спів, віол., форт., 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Львівські наукові варстати, 18.20 Розр. концерт, орх., 18.48 Як творилася академічна леґія 1918 р., 19.00 Военька авдиція, 19.30 Розр. концерт, орх., сопран, вок. дует, 20.35 Веч. денник, метеорольоґічні вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Скрипковий рециталь Ем. Тельманна в супр. форт., 21.40 Літер. ескиз, 22.00 Спортові вістки, 22.05 Іван Добжанський — трибун Львова, 22.30 „Офенбах" муз. репортаж, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авдиції, 23.15 до 23.55 Славні співаки з пл. (Варшава II.).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 5. листопада 1938.

БЕРЛІН 15.30 Словно-муз. авд., 20.10, 21.00 Павло Лінке та Вальт. Кольо, оперетові мельодії, БОРДО 21.30, 22.00 „Мірейє" оп. Гуно, БРЮСЕЛЯ ФР. 21.00, 22.00 „Паризьке життя" оп. Офенбаха, БУДАПЕШТ 12.05 Концерт солістів, 17.00 Циг. музика, 19.10 Комунікати, 22.05 Концерт орх., ВІДЕНЬ 12.00, 13.15 Німецька симф. музика, 14.10 Легка музика, 18.00 Танк. мельодії, 19.05 Камер. концерт у вик. солістів (сучасна музика), 20.10 Кабарет, 22.30 Розр. концерт, ГАМБУРҐ 20.10, 21.00 „Лізістрата" оп. Лінке, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Сольо на травтоніюм, 20.10 Форт. рециталь Вальтера Гізекінга, 21.00 Орх. концерт, ЛЮКСЕМБУРҐ 22.15, 23.00 Симф. концерт, МІЛЯНО 19.30, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 Опера, РАДІО ПАРІ 18.15 Пісні, 19.15 Газетка для дітей, 20.00 Легка музика, 21.15 „Пісні без слів" Мендельзона, 21.30, 22.00 Театр Уяви, 22.10 Сценка, вок. концерт, 23.05 Концерт симф. музики, РИМ 21.00 Комедія, 21.40, 22.00 Розр. музика, 22.40 Танк. музика, СОФІЯ 17.30 Військ. орх., 18.15 Популярна музика, 19.30 Сольо на обою, 20.00 Спів, 22.30 Суїта болгарська Големінова.

Неділя, 6. листопада 1938.

БЕРЛІН 10.00 Комунікати, опісля музика та спів, 12.00 Військ. орх., форт. дует, 18.00 Камерна музика, дитячі пісні, сопран, 19.20 Муз. кабарет, 20.10, 21.00 „Пташник із Тиролю" оп. Целєра, БІЛГОРОД 20.00 21.00 Нар. музика, БУДАПЕШТ 12.30 Оп. орх., 17.10 Циг. музика, 18.30 Спів, 19.10 Словацький і український комунікат, ВІДЕНЬ 9.20 Концерт солістів, 12.00 Симф. орх., 15.15 Смичк. квінтет ґ-дур Брамса, 16.00 19.00 „Відень грає" концерт орх. і сол., 20.10 21.00 Розр. вечір, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.15 Орх. концерт з участю піяніста Касадезуса, ЛЬОНДОН РЕДЖ. 22.05 23.00 „Ацис і Галятея" оп. Генделя, МІЛЯНО 17.00 18.00 Розр. музика, МІНХЕН 20.10 21.00 22.00 „Дер Вільдшіц" оп. Льорцінґа, РАДІО ПАРІ 18.00 19.00 Симф. концерт, 21.30 22.00 23.00 „Жано е Колен" ком. оп. Ніколя, РИМ 17.00 18.00 Симф. концерт, 21.00 22.00 23.00 „Сутон" оп. Хрістіче, САРБРІКЕН 20.10 21.00 „Циганське кохання" оп. Легара, СОФІЯ 18.00 Легка музика, 19.00 Популярна музика, 20.00 Спів.

Понеділок, 8. листопада 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, БІЛГОРОД 18.30 Нар. пісні, 20.00, 21.00 (після комунікату), 22.00 Опера, БУДАПЕШТ 13.30 Військ. орх., 17.30 Спів, 18.40 Форт., 19.10 Комунікат, 20.30, 21.00 Концерт, ВІДЕНЬ 15.20 Форт., 16.00 Концерт орх., ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 20.10, 21.00, 22.00 Симф. концерт, 22.30 Концерт солістів, ГАМБУРҐ 20.10 Іт. і нім. оп. музика, ЛЯЙПЦІҐ 20.10 Симф. концерт, МІЛЯНО 17.15 Концерт солістів, 19.30, 21.00 Розр. музика, 22.00 Розр. концерт, МІНХЕН 21.00 Бахові твори, РАДІО ПАРІ 19.15 Сервіс, 20.00 Орх. концерт, 21.15 Пісні, 21.30, 22.00, 23.00, 24.00 Опера, РИМ 17.15 Розр. музика, 21.00 Камер. музика, 21.55, 22.00 Італ. пісні у вик. орх., СОФІЯ 18.15 Легка музика, 18.45 Популярна музика, 20.00 Форт., 20.55, 21.00 Симф. концерт.

Радіокутик.

НІМЕЦЬКІ КОНЦЕРТИ БАЖАНЬ.

Для 16. м. м. радіовисильня Дойчляндзендер почала сезон своїх концертів бажань, з яких дохід призначено, як щороку на акцію Зимової Помочі. Ці концерти мають спільне мотто: „Ві віншен, вір шпілен, гегольфен вірд фіжн". Ці концерти бажань мають величезний успіх, вже досі наспіло багато зголошень, як теж присилають не тільки гроші, але і дарунки в натурі.

РЕПРОДУКЦІЯ РАДІОВОГО ДЕННИКА ЗАБОРОНЕНА.

ББК потихки пригадує своїм слухачам, що інформаційні авдиції радіового денника призначені виключно для дому, щоб приватно їх слухати. Цих авдицій не вільно надавати в публичних льокалях або робити з них записок для преси, чи в якийнебудь інший спосіб комунікувати їх особам, які не мають приймача. Слід зазначити, що ця політика ББК зовсім відмінна від політики радіофонії в тотальних державах, які інтенсивно підтримують публичну репродукцію інформаційних та актуальних авдицій.

СТАРІ НІМЕЦЬКІ ПРИЙМАЧІ.

Для успішнішої продажі приймачів торішньої продукції, які ще є на складі, бюро німецького господарського радіофонічного промислу, у порозумінні з картелем детайлічної торговлі радіоприладдям, а дозволу Комісії устійнення цін, вирішено дозволити фабрикантам радіоприладдям на обнижку цін тих приймачів. Ця обнижка може у порівнянні до сучасних цін дійти найбільш до 25%, не числячи комплектів ламп. Ці знижки не введуть автоматично для всіх торічних моделів. Устійнення цін залежить від поодиноких фабрикантів. Крім того фабриканти радіового приладдя можуть продавати апарати ще давнішої продукції по довільних цінах.

БІРЖА

Львів, 4. листопада 1938

ГРОШІ.

Купно-продажа: Бельги бельг. 90·17—89·70. Доляри америк. 5·31·00—5·28·5. Доляри канад. 5·26·50—5·24·00. Фльорени гол. 290·14—288·40. Франки фр. 14·23—14·13. Франки шв. 121·15—120·35. Фунти анг. 25·43—25·27. Гульдени данц. 1··25—99·75. Корони чеськ. 10·75-10·40 Корони дун. 113·50—112·65 Корони норв. 127··3—126··. Корони шв. 131··4—13··05 Ліри італ. 19·2·—18·6· Марки фінлян. 11·23—11·· Марки нім. срібні 92·0·—89·00. Тель Авів 25·20—24·50

Папери.

1 і пів проц. внут. 67·20-65·50 3 інв. 4 ем. 85·75 серія, веност. 2 ем. 85·88. серія 94·5·, 5. конвер 68·15. 4 прем. дол. 43·00 1 консолід. 68·25—68·00

Акції.

Банк Польський 125·50 Цукор 36·00 Вугіль 35·00—36·15, Ліліпоп 86·15—8··. Островець 63·50, Стараховичі 43·75.
Тенденція дещо слабша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, дня 4 листопада 1938
1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2·5· зол.
1 кг. масла бочков. вил. з опак. 3·30 зол.
1 кг. дес. експ. вил. з оп. два пачет 2·90
моло о — 17—18 сот.
1 кг. яєць — ·47 зол.
Тенденція на масло та яйця звижкова, на молоко сильна.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.